

Z A K O N

O ORGANSKOJ PROIZVODNJI

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet uređenja

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se opšta i posebna načela organske proizvodnje, opšti i posebni zahtevi organske proizvodnje, označavanje i oglašavanje organskih proizvoda, kontrola, sertifikacija, zahtevi o službenim kontrolama i drugim službenim aktivnostima, nadzor, kao i druga pitanja od značaja za organsku proizvodnju.

Primena zakona

Član 2.

Odredbe ovog zakona primenjuju se na proizvode u svim fazama organske biljne i stočarske proizvodnje, uključujući akvakulturu i pčelarstvo, kao i na proizvode koji su od njih dobijeni.

Proizvodi iz stava 1. ovog člana, jesu:

- 1) živi ili neprerađeni poljoprivredni proizvodi, uključujući seme i drugi biljni reproduktivni materijal;
- 2) prerađeni poljoprivredni proizvodi koji se koriste kao hrana;
- 3) hrana za životinje;
- 4) drugi proizvodi povezani sa poljoprivredom.

Ovaj zakon primenjuje se na sve subjekte koji učestvuju u bilo kojoj fazi proizvodnje, pripreme, označavanja, stavljanja na tržište, uvoza ili izvoza proizvoda iz stava 2. ovog člana.

Ministar nadležan za poslove poljoprivrede (u daljem tekstu: Ministar) bliže propisuje Listu drugih proizvoda povezanih sa poljoprivredom.

Izuzetak od primene

Član 3.

Odredbe ovog zakona ne primenjuju se na pripremu hrane u objektima javne ishrane.

Definicije

Član 4.

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu, imaju sledeće značenje:

- 1) *aditiv za hranu za životinje* jeste supstanca, mikroorganizam ili preparat, osim hraniva i predmeše, koji se dodaje hrani za životinje ili vodi sa namerom da se izvrši jedna ili više funkcija aditiva;
- 2) *akvakultura* jeste uzgoj vodenih organizama korišćenjem tehnika koje povećavaju njihovu proizvodnju preko prirodnog kapaciteta staništa koji ostaju u vlasništvu subjekta tokom faze uzgoja i proizvodnje, uključujući i fazu izlova;
- 3) *bilje* jesu žive biljke i živi biljni delovi, uključujući sveže voće, povrće i seme;

4) *biljna proizvodnja* jeste proizvodnja poljoprivrednih kultura uključujući sakupljanje divljih biljnih vrsta u komercijalne svrhe;

5) *biljni proizvod* jeste proizvod biljnog porekla u neobrađenom neprerađenom stanju ili jednostavno prerađen mlevenjem, sušenjem ili presovanjem;

6) *biljni reproduktivni materijal* jesu biljke i svi delovi biljaka, uključujući seme, u bilo kojoj fazi rasta koji su sposobni i namenjeni za proizvodnju celih biljaka;

7) *granično kontrolno mesto* jeste mesto i objekti koji mu pripadaju određeno za sprovođenje službenih kontrola životinja i robe u skladu sa zakonom kojim se uređuju službene kontrole;

8) *geografsko područje* jeste područje pod kojim se u najširem smislu može smatrati teritorija Republike Srbije;

9) *generacija* jeste grupa biljaka koje čine jedan stepen u liniji porekla biljaka;

10) *genetički modifikovan organizam* (u daljem tekstu: GMO) jeste organizam, osim ljudskog, u kojem je genetički materijal promenjen metodama savremene biotehnologije u skladu sa zakonom kojim se uređuju genetički modifikovani organizmi;

11) *grupa subjekata* jeste pravno lice koje mogu da osnuju fizička odnosno pravna lica koja se bave poljoprivrednom proizvodnjom i preradom u istom geografskom području i koja imaju uspostavljen interni sistem kontrole;

12) *deklarisanje, odnosno označavanje* jesu sve reči, podaci, žigovi, zaštićena imena, slike ili simboli koji se odnose na proizvod i koji se nalaze na bilo kojoj ambalaži, dokumentu, obaveštenju, oznaci, alki ili omotu koji ide uz taj proizvod ili se na njega odnosi;

13) *dobre proizvođačke prakse* su postupci kojim se osigurava kvalitet kojima se garantuje da se materijali i predmeti dosledno proizvode i nadziru radi usaglašenosti sa pravilima koja se na njih odnose, kao i sa standardima kvaliteta prikladne njihovoj nameni, ne ugrožavajući zdravlje ljudi ili ne uzrokujući neprihvatljive promene u sastavu hrane, odnosno ne dovodeći do pogoršanja u organoleptičkim svojstvima hrane;

14) *ekvivalentnost* jeste ostvarivanje istih ciljeva i načela primenom zahteva kojima se osigurava isti nivo usaglašenosti;

15) *izraz „organski”* označava slučajeve, radnje, subjekte, postupke, proizvode, proizvodne jedinice kojima je završen period konverzije, odnosno koji su sertifikovani u skladu sa odredbama ovog zakona;

16) *integritet organskih ili proizvoda iz perioda konverzije* jeste kada nema neusaglašenosti, u skladu sa ovim zakonom:

(1) u bilo kojoj fazi proizvodnje, pripreme i distribucije koje utiču na karakteristike organskih proizvoda odnosno karakteristike proizvoda iz perioda konverzije,

ili

(2) koje se ponavljaju ili su namerne;

17) *jonizujuće zračenje* jeste prenos energije u obliku čestica elektromagnetskog talasa dužine 100 Hz ili manje (frekvencije 3×10^{15} Hz ili veće) kojima direktno ili indirektno proizvode jone;

18) *konverzija* jeste prelaz sa proizvodnje koja nije organska na organsku proizvodnju u određenom periodu tokom kojeg se primenjuju odredbe ovog zakona;

19) *kontrolor* jeste zaposleni ili radno angažovano lice u kontrolnom telu koje sprovodi službene kontrole ili druge službene aktivnosti;

20) *kontrolno telo* jeste pravno lice ovlašćeno za određene poslove iz oblasti službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti;

21) *matična biljka* jeste poznata biljka od koje se uzima biljni reproduktivni materijal za reprodukciju novih biljaka;

22) *mere predostrožnosti* jesu mere koje subjekti preduzimaju u svakoj fazi proizvodnje, pripreme i distribucije, u skladu sa ovim zakonom, kako bi se:

(1) izbegla kontaminacija proizvodima ili supstancama koje nisu odobrene za upotrebu u organskoj proizvodnji,

i

(2) izbeglo mešanje organskih proizvoda sa proizvodima koji nisu iz organske proizvodnje;

23) *nadležni organi u oblasti organske proizvodnje* jesu Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (u daljem tekstu: Ministarstvo), odnosno ministarstvo nadležno za poslove zdravlja kao organi državne uprave;

24) *neprerađeni proizvodi* jesu proizvodi koji nisu prerađeni, uključujući proizvode koji su razdvojeni, izdijeljeni, odsečeni, narezani, otkošteni, usitnjeni, odrani, mleveni, seckani, očišćeni, obrađeni, oljušteni, mleveni drobljenjem, ohlađeni, zamrznuti, duboko zamrznuti ili odmrznuti ne uzimajući u obzir postupke pakovanja ili označavanja;

25) *neusaglašenost* jeste neusaglašenost subjekta, odnosno grupe subjekata, kontrolnih tela, proizvoda odnosno njihove pripreme, proizvodnje, stavljanja na tržište, označavanja i oglašavanja, kontrole i sertifikacije, službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti, kao i uvoza i izvoza sa odredbama ovog zakona;

26) *objekat javne ishrane* jeste bilo koji objekat (uključujući vozilo ili nepokretni ili pokretni štand), kao što je ugostiteljski objekat, kantina, bolnica, dečiji vrtić, škola, socijalna ustanova i drugi objekti koji isporučuju hranu krajnjem potrošaču, u kojima se, u okviru njihove delatnosti, hrana priprema za direktnu konzumaciju krajnjem potrošaču;

27) *organska proizvodnja* je primena opštih i posebnih zahteva organske proizvodnje u bilo kojoj fazi proizvodnje, pripreme, označavanja, distribucije, stavljanja na tržište, uvoza ili izvoza, uključujući tu i period konverzije, u skladu sa ovim zakonom;

28) *organski proizvod* jeste proizvod koji je proizveden, odnosno uvezen i označen u skladu sa ovim zakonom, osim proizvoda proizvedenog tokom perioda konverzije, kao i proizvoda dobijenih lovom divljih životinja i ribolovom;

29) *organska sorta pogodna za organsku proizvodnju* jeste sorta u smislu propisa o zaštiti prava oplemenjivača biljnih sorti koja:

(1) se odlikuje visokim nivoom genetičke i fenotipske raznolikosti između pojedinačnih reproduktivnih jedinica,

(2) je rezultat aktivnosti organskog oplemenjivanja koje treba da bude sprovedeno u organskim uslovima i treba da bude usmereno na unapređenje genetske raznovrsnosti, oslanjanje na prirodnu sposobnost razmnožavanja, kao i na poljoprivrednu vrednost, otpornost na bolesti i prilagođavanje različitim lokalnim uslovima zemljišta i klime, kao i da se sve prakse umnožavanja, osim kulture meristema, moraju obavljati pod sertifikovanim organskim upravljanjem;

30) *organski heterogeni materijal* jeste grupa biljaka unutar jedne najniže poznate botaničke taksonomske jedinice, koja:

- (1) pokazuje zajedničke fenotipske karakteristike,
- (2) se odlikuje visokim nivoom genetičke i fenotipske raznolikosti između pojedinačnih reproduktivnih jedinica, tako da materijal predstavlja tu grupu biljaka kao celinu, a ne kao mali broj jedinica,
- (3) nije sorta u skladu sa propisom o zaštiti prava oplemenjivača biljnih sorti,
- (4) nije mešavina sorata,
- (5) je proizvedena u skladu sa ovim zakonom;

31) *period konverzije* jeste vremenski period potreban za prelaz sa proizvodnje koja nije organska, na organsku proizvodnju tokom kojeg se primenjuju odredbe ovog zakona;

32) *poljoprivredno zemljište* jesu njive, vrtovi, voćnjaci, vinogradi, livade, pašnjaci, ribnjaci, trstici i močvare, kao i drugo zemljište (vrtače, napuštena rečna korita, zemljišta obrasla niskim žbunastim rastinjem i drugo), koje po svojim prirodnim i ekonomskim uslovima može racionalno da se koristi za poljoprivrednu proizvodnju u skladu sa zakonom kojim se uređuje poljoprivreda i ruralni razvoj;

33) *poljoprivredna sirovina* jeste poljoprivredni proizvod koji nije bio podvrgnut postupku konzerviranja ili prerade;

34) *poljoprivredne aktivnosti* jesu sve aktivnosti koje se primenjuju u postupku poljoprivredne proizvodnje kao što su: održavanje zdravlja bilja, upotreba biljnog reproduktivnog materijala, odabir rasa životinja, ishrana životinja, proizvodnja proizvoda životinja, kao i druge aktivnosti koje se koriste u poljoprivrednoj proizvodnji;

35) *priprema* jeste postupak konzervisanja ili prerade organskih proizvoda ili proizvoda iz perioda konverzije, ili svaki drugi postupak koji se sprovodi na neprerađenom proizvodu bez promene početnog proizvoda, kao što su npr. klanje, rezanje, čišćenje ili mlevenje, pakovanje, označavanje kao i izmene označavanja koje se odnose na organsku proizvodnju;

36) *preventivne mere* jesu mere koje preduzima subjekt u svakoj fazi proizvodnje, pripreme i distribucije da bi se osiguralo očuvanje biodiverziteta i kvaliteta zemljišta, mere za sprečavanje i kontrolu štetnih organizama i bolesti i mere koje treba preduzeti da bi se izbegli štetni uticaji na životnu sredinu, zdravlje životinja i biljaka;

37) *prehrambeni aditiv* jeste svaka supstanca koja se, bez obzira na njenu hranljivu vrednost, ne koristi kao hrana, niti predstavlja karakterističan sastojak hrane, ali se iz tehnoloških razloga dodaje hrani u toku proizvodnje, prerade, pripreme, obrade, pakovanja, transporta ili čuvanja, tako da direktno ili indirektno preko svojih međuproizvoda postaje ili može da postane sastojak hrane u skladu sa propisom o prehrambenim aditivima;

38) *prerađeni proizvodi* jesu proizvodi koji nastaju preradom neprerađenih proizvoda i koji mogu da sadrže sastojke koji su potrebni za njihovu proizvodnju ili koji im daju posebne karakteristike, ne uzimajući u obzir postupke pakovanja i označavanja;

39) *prerada* jeste svaki postupak koji bitno menja početni proizvod, uključujući zagrevanje, dimljenje, salamurenje, zrenje, sušenje, mariniranje, ekstrahovanje, ekstruziju ili kombinaciju ovih procesa, uključujući upotrebu odobrenih supstanci u skladu sa ovim zakonom, ali ne uključujući pakovanje i označavanje;

40) *proizvod iz perioda konverzije* jeste proizvod koji je proizveden tokom perioda konverzije;

41) *proizveden od GMO-a* znači u celosti ili delimično dobijen od GMO-a, ali ne sadrži GMO-e ili se ne sastoji od GMO-a;

42) *proizveden pomoću GMO* jeste proizvod dobijen uz pomoć GMO kao poslednjeg živog organizma u procesu proizvodnje, ali ne sadrži GMO ili se ne sastoji od GMO niti je proizveden od GMO;

43) *sastojak* jeste bilo koja supstanca ili proizvod, uključujući arome, prehrambene aditive i prehrambene enzime, i bilo koji sastojak složenog sastojka koji se koristi u proizvodnji ili pripremi hrane i koji je još uvek prisutan u gotovom proizvodu, čak i u izmenjenom obliku, osim rezidua koje se ne smatraju sastojcima;

44) *sistem interne kontrole* jeste sistem koji se sastoji od dokumentovanog skupa kontrolnih aktivnosti i procedura u skladu sa kojima su imenovana lica ili telo odgovorno za utvrđivanje usaglašenosti svakog člana grupe subjekata sa ovim zakonom;

45) *sledljivost* jeste mogućnost praćenja, i to: hrane, hrane za životinje, životinja koje služe za proizvodnju hrane, sirovina ili supstanci namenjenih ili za koje se očekuje da će biti ugrađene u hranu, hranu za životinje ili svaki proizvod iz člana 2. ovog zakona, kroz sve faze proizvodnje, prerade i stavljanja na tržište;

46) *sredstvo za zaštitu bilja* jeste proizvod koji se sastoji ili sadrži aktivnu supstancu ili osnovnu supstancu i koformulante, a može da sadrži i protektant, odnosno sinergist i primenjuje se:

(1) za zaštitu bilja ili biljnih proizvoda od štetnih organizama ili sprečavanje delovanja štetnih organizama, osim ako se ovi proizvodi koriste u higijenske svrhe,

(2) kao regulator rasta biljaka koji deluje na životne procese biljaka različito od načina delovanja sredstava za ishranu bilja,

(3) za očuvanje biljnih proizvoda, kada su u pitanju supstance ili proizvodi koji nisu regulisani posebnim propisima kojima se uređuju konzervansi,

(4) za uništavanje neželjenih biljaka ili delova biljaka, izuzev algi, osim ako se ti proizvodi primenjuju na zemljište ili vodu u svrhu zaštite bilja,

(5) za kontrolu ili sprečavanje neželjenog rasta biljaka, izuzev algi, osim ako se ti proizvodi primenjuju na zemljište ili vodu u svrhu zaštite bilja;

47) *stavljanje na tržište* jeste držanje hrane ili hrane za životinje u svrhu prodaje, uključujući nuđenje na prodaju ili bilo koji drugi oblik stavljanja na tržište, bez obzira da li je besplatno ili ne, kao i sama prodaja, distribucija i drugi oblici stavljanja na tržište;

48) *subjekt* jeste pravno ili fizičko lice, odnosno preduzetnik koji je odgovoran da obezbedi da se u svakoj fazi proizvodnje, pripreme i distribucije, a koja je pod njegovom kontrolom, postupa u skladu sa odredbama propisanim ovim zakonom;

49) *gajenje kultura povezanih sa zemljištem* jeste proizvodnja kultura na zemljištu odnosno zemljištu pomešanom ili obogaćenom sa materijalima i proizvodima dozvoljenim u organskoj proizvodnji, a koje je povezano sa podzemnim slojem i podlogom;

50) *upakovana hrana* jeste svaki pojedinačni proizvod namenjen krajnjem potrošaču i objektima javne ishrane, a koji se sastoji od hrane i ambalaže u koju je hrana stavljena pre nego što je ponuđena na prodaju, bilo da ambalaža u potpunosti ili samo delimično zatvara hranu, ali tako da sadržaj ne može biti promenjen bez

otvaranja ili promene ambalaže, i ista ne uključuje hranu pakovanu na prodajnom mestu na zahtev potrošača ili prepakovanu za direktnu prodaju;

51) *faza proizvodnje, pripreme i distribucije* jeste svaka faza od primarne proizvodnje organskog proizvoda ili proizvoda iz perioda konverzije do njegovog skladištenja, prerade, prevoza i prodaje ili isporuke krajnjem potrošaču, uključujući, gde je to primenjivo, označavanje, oglašavanje, uvoz, izvoz i aktivnosti poverene podgovaračima;

52) *hranivo* jeste proizvod biljnog ili životinjskog porekla čija je osnovna namena da zadovolji nutritivne potrebe životinja, u njegovom prirodnom stanju, svež ili konzerviran i proizvod dobijen njegovom industrijskom preradom, kao i organske ili neorganske materije, bilo da sadrže ili ne sadrže aditive za hranu za životinje, koji je namenjen za oralno hranjenje životinja, direktno kao takav ili posle prerade, ili se upotrebljava u smeši ili kao nosač u predsmesi;

53) *štetni organizmi* jesu bilo koja vrsta, soj ili biotip patogenih uzročnika, životinja ili parazitskog bilja koji je štetan za bilje ili biljne proizvode.

Svi izrazi upotrebljeni u ovom zakonu u muškom rodu podrazumevaju iste izraze u ženskom rodu.

Ciljevi zakona

Član 5.

Opšti ciljevi ovog zakona, jesu:

- 1) doprinos zaštiti životne sredine i klime;
- 2) održavanje dugoročne plodnosti zemljišta;
- 3) doprinos visokom stepenu biološke raznovrsnosti;
- 4) doprinos smanjenju zagađenja životne sredine;
- 5) doprinos visokim standardima dobrobiti životinja, i posebno, zadovoljavanju specifičnih potreba životinja u ponašanju;
- 6) podsticanje kratkih lanaca distribucije i lokalne proizvodnje;
- 7) očuvanje retkih i autohtonih rasa kojima pretilo izumiranje;
- 8) doprinos razvoju ponude biljnog genetičkog materijala prilagođenog specifičnim potrebama i ciljevima organske poljoprivrede;
- 9) doprinos visokom nivou biološke raznolikosti, naročito korišćenjem raznolikih biljnih genetičkih materijala, kao što su organski heterogeni materijali i organske sorte koje su pogodne za organsku proizvodnju;
- 10) podsticanje aktivnosti koje imaju za cilj razvijanje oplemenjivanja organskih biljaka radi doprinosa ekonomskoj perspektivi organskog sektora.

Načela

Opšta načela

Član 6.

Organska proizvodnja je održivi sistem upravljanja koji se zasniva na sledećim opštim načelima, i to:

- 1) načelu poštovanja prirodnih sistema i ciklusa, održavanju i poboljšanju stanja zemljišta, vode i vazduha, zdravlja biljaka i životinja i uspostavljanju njihove međusobne ravnoteže;

2) načelu očuvanja elemenata prirodnih predela, kao što su lokaliteti prirodnih baština;

3) načelu odgovornog korišćenja energije i prirodnih resursa, kao što su voda, zemljište, organska materija i vazduh;

4) načelu proizvodnje širokog spektra visokokvalitetnih prehrambenih i drugih poljoprivrednih proizvoda i proizvoda akvakulture koji su u skladu sa zahtevima potrošača za proizvodima dobijenim postupcima koji nisu štetni za životnu sredinu, zdravlje ljudi, zdravlje biljaka ili zdravlje i dobrobit životinja;

5) načelu obezbeđenja integriteta organske proizvodnje u svim fazama proizvodnje, pripreme i distribucije hrane, kao i hrane za životinje;

6) načelu odgovarajućeg kreiranja i upravljanja biološkim procesima, koji se zasnivaju na organskim sistemima, uz korišćenje prirodnih resursa koji su unutar sistema upravljanja, i koriste sledeće metode:

(1) koje uključuju upotrebu živih organizama i mehaničkih proizvodnih metoda,

(2) kojima se obavlja gajenje kultura povezanih sa zemljištem i stočarska proizvodnja povezana sa zemljištem ili akvakultura koja je u skladu sa principom održivog iskorišćavanja vodenih resursa, načelom održivog korišćenja vodenih resursa,

(3) koje isključuju upotrebu GMO i proizvoda koji su proizvedeni od GMO i pomoću GMO, osim veterinarsko-medicinskih proizvoda,

(4) koje se zasnivaju na proceni rizika i prema potrebi upotrebi mera predostrožnosti i preventivnih mera;

7) načelu ograničavanja upotrebe spoljašnjih inputa, ako su spoljašni inputi potrebni ili ne postoje odgovarajuće prakse i metode upravljanja navedene u tački 6) ovog člana, spoljašni inputi ograničavaju se na:

(1) inpute iz organske proizvodnje, a u slučaju biljnog reproduktivnog materijala prioritet se daje sortama odabranim zbog njihove sposobnosti da ispune specifične potrebe kao i ciljeve organske poljoprivrede,

(2) prirodne supstance ili supstance dobijene prirodnim putem,

(3) slaborastvorljiva mineralna đubriva;

8) načelu prilagođavanja proizvodnog procesa uzimajući u obzir sanitarno stanje, regionalne razlike u ekološkoj ravnoteži, klimatske i lokalne uslove, faze razvoja i specifične uzgajivačke prakse;

9) načelu isključivanja kloniranih životinja iz celog organskog prehrambenog lanca, gajenje životinja kod kojih je izazivana veštački indukovana poliploidija, kao i jonizujućeg zračenja;

10) načelu održavanja visokog nivoa dobrobiti životinja, uz poštovanje specifičnih potreba za određenu vrstu životinje.

Posebna načela u poljoprivrednim aktivnostima i akvakulturi

Član 7.

U pogledu poljoprivrednih aktivnosti i akvakulture, organska proizvodnja zasniva se naročito, na sledećim posebnim načelima:

1) održavanju i poboljšavanju prirodne plodnosti zemljišta, njegove stabilnosti, zadržavanju vode u zemljištu i biološke raznolikosti, onemogućavanje sabijanja i erozije zemljišta, kao i na ishrani biljaka prvenstveno kroz ekosistem zemljišta;

2) ograničenju upotrebe neobnovljivih resursa i spoljašnjih inputa u najmanjoj mogućoj meri;

3) recikliranju otpada i sporednih proizvoda biljnog i životinjskog porekla kao sirovina u biljnoj i stočarskoj proizvodnji;

4) održavanju zdravlja bilja preventivnim merama, posebno izborom odgovarajućih vrsta, sorti ili heterogenog materijala otpornih na štetne organizme i bolesti, odgovarajućim plodoredom, mehaničkim odnosno fizičkim metodama i zaštitom prirodnih neprijatelja štetnih organizama;

5) upotrebi semena i životinja sa visokim stepenom genetičke raznolikosti, otpornosti na bolesti i dugovečnosti;

6) pri izboru biljnih sorti, uzimaju se u obzir specifičnosti određenih sistema organske proizvodnje, agronomske osobine, otpornost na bolesti, prilagođavanje različitim lokalnim zemljišnim i klimatskim uslovima, kao i poštovanje prirodnih barijera;

7) upotrebi organskog biljnog reproduktivnog materijala, kao što je biljni reproduktivni materijal od organskog heterogenog materijala i organskih sorti koje su pogodne za organsku proizvodnju;

8) proizvodnji organskih sorti pomoću prirodne reproduktivne sposobnosti i usmerenosti na zadržavanje unutar prirodnih barijera ukrštanja;

9) upotrebi biljnog reproduktivnog materijala dobijenog sa sopstvenog gazdinstva sa ciljem očuvanja i povećanja genetičkih resursa prilagođenih posebnim zahtevima organske proizvodnje u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita prava oplemenjivača biljnih sorti u delu koji se odnosi na izuzetke od prava oplemenjivača;

10) pri odabiru rasa životinja, potrebno je uzeti u obzir visok stepen genetičke raznolikosti, uzgojnu vrednost, dugovečnost, vitalnost i otpornost na bolesti ili zdravstvene probleme, kao i sposobnost životinja da se prilagode lokalnim uslovima;

11) prakse stočarske proizvodnje moraju biti prilagođene lokaciji i povezane sa zemljištem;

12) primeni uzgajivačkih praksi kojima se podstiče imunitet i jača prirodna odbrana od bolesti, uključujući redovno kretanje i pristup površinama na otvorenom i pašnjacima;

13) ishrani životinja organskim hranivima koja se sastoje od sastojaka poljoprivrednog porekla dobijenih iz organske proizvodnje i od prirodnih supstanci koje nisu poljoprivrednog porekla;

14) proizvodnji proizvoda od životinja koje su ceo život, od rođenja, ili otkad su se izlegle bile uzgajane na organskim gazdinstvima;

15) održavanju zdravog vodenog okruženja i kvaliteta okolnih vodenih i kopnenih ekosistema;

16) ishrani vodenih organizama hranom za životinje dobijenom održivim korišćenjem ribolovnih resursa ili organskom hranom za životinje koja se sastoji od sastojaka poljoprivrednog porekla koji potiču iz organske proizvodnje, između ostalog organske akvakulture i prirodnih sastojaka koji nisu poljoprivrednog porekla;

17) izbegavanju ugrožavanja vrsta životinja važnih za očuvanje, a koje može uzrokovati organska proizvodnja.

Posebna načela u preradi organske hrane

Član 8.

Proizvodnja prerađene organske hrane zasniva se naročito, na sledećim načelima:

- 1) proizvodnje organske hrane od organskih sastojaka poljoprivrednog porekla;
- 2) ograničenja upotrebe prehrambenih aditiva, sastojaka koji nisu organski sa pretežno tehnološkim ili senzornim funkcijama, kao i mikronutrijenata i pomoćnih sredstava u preradi, na način da se koriste u najmanjoj mogućoj meri i samo ako za tim postoji suštinska tehnološka potreba ili posebna nutritivna svrha;
- 3) isključivanja sastojaka i metoda prerade, koji mogu da dovedu u zabludu potrošača u pogledu prave prirode proizvoda;
- 4) pažljive prerade hrane, po mogućnosti primenom bioloških, mehaničkih i fizičkih metoda;
- 5) isključivanja hrane, koja sadrži ili se sastoji od sintetizovanih nanomaterijala.

Posebna načela u preradi organske hrane za životinje

Član 9.

Proizvodnja prerađene organske hrane za životinje zasniva se naročito, na sledećim načelima:

- 1) proizvodnje prerađene hrane za životinje od hraniva iz organske proizvodnje;
- 2) ograničenja upotrebe aditiva za hranu za životinje i pomoćnih sredstava u proizvodnji na način da se koriste u najmanjoj mogućoj meri i samo ako za tim postoji suštinska tehnološka i zootehnička potreba ili posebna nutritivna svrha;
- 3) isključivanja sastojaka i metoda prerade koji mogu da dovedu u zabludu potrošača u pogledu prave prirode proizvoda;
- 4) pažljive prerade organske hrane za životinje, po mogućnosti primenom bioloških, mehaničkih i fizičkih metoda.

II. ZAHTEVI PROIZVODNJE

Opšti zahtevi proizvodnje

Član 10.

Subjekt, odnosno grupa subjekata dužna je da se pridržava opštih zahteva organske proizvodnje, koji su utvrđeni ovim zakonom, i to:

- 1) upravlja celim poljoprivrednim gazdinstvom u skladu sa odredbama ovog zakona;

2) koristi proizvode i supstance koji su odobreni u skladu sa ovim zakonom, pod uslovom da je njihova upotreba u proizvodnji koja nije organska, takođe odobrena u skladu sa posebnim propisom;

3) proizvodi i supstance za upotrebu u organskoj proizvodnji dozvoljeni su, pod uslovom da su odobreni zakonom kojim se uređuju sredstva za zaštitu bilja i posebnim propisom kojim se uređuje upotreba supstanci u organskoj proizvodnji, i to:

(1) protektanti, sinergisti i koformulanti kao sastavni delovi sredstava za zaštitu bilja,

(2) pomoćna sredstva (ađuvanti) koja se mešaju sa sredstvima za zaštitu bilja;

4) upotreba proizvoda i supstanci u organskoj proizvodnji u druge svrhe koje nisu propisane ovim zakonom dozvoljena je samo pod uslovom da je njihova upotreba u skladu sa načelima propisanim ovim zakonom;

5) u svakoj fazi proizvodnje, pripreme i distribucije preduzimaju se preventivne mere i mere predostrožnosti;

6) zabranjena je upotreba jonizujućeg zračenja u obradi organske hrane ili hrane za životinje, kao i u obradi sirovina koje se koriste u organskoj hrani ili hrani za životinje;

7) zabranjeno je kloniranje životinja i uzgoj životinja kod kojih je došlo do pojave veštački izazvane poliploidije.

Izuzetno od stava 1. tačka 1) ovog člana poljoprivredno gazdinstvo se može podeliti na jasno i precizno odvojene organske proizvodne jedinice, proizvodne jedinice u periodu konverzije i proizvodne jedinice koje nisu organske, pod uslovom da su u proizvodnim jedinicama koje nisu organske, uključene različite:

1) vrste životinja;

2) sorte biljaka koje se mogu lako razlikovati, osim u slučaju višegodišnjih kultura kojima je potreban period gajenja najmanje tri godine, u kom slučaju se mogu uključiti različite sorte koje se ne mogu lako razlikovati, ili iste sorte, pod uslovom da je predmetna proizvodnja u okviru plana konverzije, da konverzija poslednjeg dela površine započne što je pre moguće i završi se u roku od najviše pet godina, pri čemu:

(1) subjekt, odnosno grupa subjekata treba da obavesti kontrolno telo o početku berbe odnosno žetve za svaki od proizvoda najmanje 48 sati unapred,

(2) po završetku berbe odnosno žetve, subjekt, odnosno grupa subjekata dužni su da obaveste kontrolno telo o tačnim ubranim količinama proizvoda sa proizvodnih jedinica, kao i o merama preduzetim za razdvajanje proizvoda,

(3) plan konverzije i mere koje treba preduzeti da bi se obezbedilo efikasno razdvajanje, kontrolno telo potvrđuje svake godine, nakon početka plana konverzije.

U slučaju algi i životinja iz akvakulture, iste vrste mogu biti uključene, pod uslovom da postoji jasno i precizno razdvajanje između proizvodnih jedinica.

Zahtevi koji se odnose na različite vrste i sorte, propisane stavom 2. tač. 1) i 2) ovog člana ne primenjuju se u slučaju istraživačkih i obrazovnih centara, rasadnika, proizvođača semena i rada na oplemenjivanju sorti.

Ako se u slučajevima iz stava 2. tač. 1) i 2) ovog člana na svim proizvodnim jedinicama gazdinstva ne upravlja prema zahtevima organske proizvodnje, subjekt, odnosno grupa subjekata dužna je, da:

1) odvojeno drži proizvode koji se koriste za organske proizvodne jedinice i za proizvodne jedinice u periodu konverzije, od proizvoda koji se koriste za proizvodne jedinice koje nisu organske;

2) odvojeno drži jedne od drugih, proizvode proizvedene na organskim proizvodnim jedinicama od proizvoda proizvedenim na jedinicama u periodu konverzije i od proizvoda dobijenih na proizvodnim jedinicama koje nisu organske;

3) vode evidencije koje sadrže podatke o efikasnom razdvajanju proizvodnih jedinica i njihovim proizvodima.

Ministar bliže propisuje uslove i način podele poljoprivrednog gazdinstva na organske proizvodne jedinice, proizvodne jedinice u periodu konverzije, proizvodne jedinice koje nisu organske i postupke o podeli proizvoda.

Period konverzije

Član 11.

Period konverzije započinje najranije kada subjekt prijavi svoju aktivnost Ministarstvu u skladu ovim zakonom.

Subjekt, odnosno grupa subjekata dužni su da tokom čitavog perioda konverzije primenjuju sve zahteve organske proizvodnje koji su utvrđeni ovim zakonom.

Subjekt, odnosno grupa subjekata koja proizvodi alge i proizvode iz akvakulture dužna je da se pridržava perioda konverzije i zahteva proizvodnje koji su propisani ovim zakonom.

Dužina trajanja perioda konverzije, zavisi:

1) od vrste životinja;

2) od vremena kada je obavljana setva, odnosno berba, kod bilja i biljnih proizvoda, i iznosi kod:

(1) jednogodišnjih biljnih vrsta, najmanje dve godine pre setve;

(2) livada, pašnjaka i višegodišnjeg krmnog bilja, najmanje dve godine pre njihovog korišćenja kao hrane za životinje iz organske proizvodnje;

(3) višegodišnjih biljnih vrsta koje nisu krmno bilje, najmanje tri godine pre prve berbe organskih proizvoda.

Kao period konverzije, može se priznati i period pre početka perioda konverzije, ako:

1) je parcela podvrgnuta merama u okviru programa u kom su korišćeni proizvodi ili supstance, odobrene za upotrebu u organskoj proizvodnji;

2) subjekt, odnosno grupa subjekata dokaže, da:

(1) parcela nije podvrgnuta merama održavanja poljoprivrednog zemljišta pogodnim za poljoprivrednu proizvodnju,

ili

(2) parcela nije tretirana proizvodima ili supstancama koje nisu odobrene za upotrebu u organskoj proizvodnji najmanje tri godine.

Zahtev za priznavanje perioda pre početka perioda konverzije iz stava 5. ovog člana ministarstvu podnosi subjekt, odnosno grupa subjekata.

Ministar donosi rešenje o ispunjenosti uslova iz stava 5. ovog člana.

Rešenje iz stava 7. ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Proizvod iz perioda konverzije ne stavlja se na tržište kao organski proizvod ili kao proizvod iz perioda konverzije, osim u slučaju:

- 1) biljnog reproduktivnog materijala, pod uslovom da je prošao period konverzije od najmanje 12 meseci;
- 2) hrane biljnog porekla i hrane za životinje biljnog porekla, pod uslovom da proizvod sadrži samo jedan poljoprivredni sastojak koji je poljoprivredna kultura i da je prošao period konverzije od najmanje 12 meseci pre žetve.

Ministar bliže propisuje period konverzije iz ovog člana, uslove za priznavanje perioda pre početka perioda konverzije i produženje perioda konverzije, zahteve koji se primenjuju u slučaju istovremene konverzije zemljišta i životinja, obrazac zahteva za priznavanje perioda pre početka perioda konverzije i dokumentaciju koja se dostavlja uz zahtev.

Zabrana upotrebe GMO-a

Član 12.

U organskoj proizvodnji zabranjeno je upotrebljavati GMO, proizvode proizvedene od GMO-a i proizvode proizvedene pomoću GMO-a, u hrani ili hrani za životinje, odnosno kao hranu ili hranu za životinje, kao pomoćna sredstva u preradi, sredstva za zaštitu i ishranu bilja, oplemenjivače zemljišta, biljni reproduktivni materijal, mikroorganizmi ili životinje.

Subjekt, odnosno grupa subjekata koji koriste proizvode koji ne potiču iz organske proizvodnje i koji nisu hrana ili hrana za životinje, mogu prilikom nabavke tih proizvoda tražiti od dobavljača potvrdu da dostavljeni proizvodi nisu GMO, proizvodi proizvedeni od GMO-a ili proizvodi proizvedeni pomoću GMO-a.

Član 13.

Pored opštih zahteva proizvodnje propisanih čl. 10 - 12. ovog zakona koji se primenjuju na proizvode iz organske biljne proizvodnje, organske stočarske proizvodnje uključujući poreklo životinje, proizvodnju bilja i biljnih proizvoda koji nisu biljni reproduktivni materijal, organsku proizvodnju algi i životinja iz akvakulture, proizvodnju organske prerađene hrane, odnosno hrane za životinje, proizvodnju organskog vina, proizvodnju kvasca, koji se upotrebljava kao hrana ili hrana za životinje primenjuju se i posebni zahtevi proizvodnje propisani ovim zakonom.

Posebni zahtevi

za organsku biljnu proizvodnju

Član 14.

U organskoj biljnoj proizvodnji primenjuju se i sledeći zahtevi, i to:

- 1) organske kulture, osim onih koje prirodno rastu u vodi, proizvode se u živom zemljištu ili u živom zemljištu koje je pomešano sa proizvodima dozvoljenim u organskoj proizvodnji ili nađubreno njima, a koje je povezano sa slojem ispod površine zemljišta i stenovitim zemljištem;
- 2) zabranjena je hidroponska proizvodnja, odnosno metod gajenja bilja koje prirodno ne raste u vodi, kod kojeg se korenje nalazi samo u hranljivom rastvoru ili u inernom mediju kojem je dodat hranljivi rastvor;
- 3) korišćenje tehnika koje imaju za cilj da spreče ili smanje na najmanju moguću meru zagađenje životne sredine;

4) prednost se daje organskom biljnom reproduktivnom materijalu pogodnom za organsku proizvodnju, prilikom odabira reproduktivnog materijala.

Ministar bliže propisuje dodatne zahteve i odstupanja od posebnih i dodatnih zahteva za organsku biljnu proizvodnju.

Posebni zahtevi za poreklo biljaka uključujući biljni reproduktivni materijal

Član 15.

Za proizvodnju bilja i biljnih proizvoda koji nisu biljni reproduktivni materijal koristi se samo organski biljni reproduktivni materijal.

Za dobijanje organskog biljnog reproduktivnog materijala koji se koristi za proizvodnju poljoprivrednih proizvoda, a koji nisu biljni reproduktivni materijal, koristi se biljni reproduktivni materijal, koji mora biti proizveden najmanje jednu generaciju u skladu sa ovim zakonom, a u slučaju višegodišnjih kultura, najmanje jednu generaciju tokom dve vegetacione sezone.

Za proizvodnju organskih sorti pogodnih za organsku proizvodnju, aktivnosti oplemenjivanja moraju biti obavljane u organskim uslovima sa ciljem unapređenja genetičke raznovrsnosti, uz oslanjanje na prirodnu reproduktivnu sposobnost, kao i na agronomske delotvornosti, otpornost na bolesti i prilagođavanje raznovrsnim lokalnim zemljišnim i klimatskim uslovima.

Sve prakse umnožavanja, osim kulture meristema, sprovode se u okviru sertifikovanog upravljanja organskom proizvodnjom.

Biljni reproduktivni materijal sorte koja je upisana u Registar sorti poljoprivrednog bilja u skladu sa zakonom kojim se uređuje priznavanje sorti, a koje se proizvodi, stavlja u promet, uvozi i koristi kao organski biljni reproduktivni materijal osim zahteva propisanih ovim zakonom, mora da ispunjava i zahteve propisane drugim zakonima.

Biljni reproduktivni materijal iz organskog heterogenog materijala može se proizvoditi i staviti na tržište bez ispunjavanja zahteva u skladu sa zakonom kojim se uređuje priznavanje sorti poljoprivrednog bilja i bez ispunjavanja zahteva propisanih za kategorije semena i sadnog materijala, koji su utvrđeni propisima kojima se uređuje priznavanje i proizvodnja semena i sadnog materijala, nakon što proizvođač organskog heterogenog materijala dobije rešenje Ministarstva.

Zahtev iz stava 6. ovog člana podnosi se Upravi za zaštitu bilja.

Rešenje o ispunjenosti uslova iz stava 6. ovog člana donosi ministar.

Rešenje iz stava 6. ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Organske sorte koje se koriste kao reproduktivni materijal u organskoj biljnoj proizvodnji upisuju se u bazu reproduktivnog materijala u skladu sa ovim zakonom, a na osnovu zahteva subjekta upisanog u Registar proizvođača semena i sadnog materijala.

Kontrolno telo, na zahtev subjekta, odnosno grupe subjekata izdaje odobrenje pre setve, odnosno sadnje kultura, za upotrebu biljnog reproduktivnog materijala koji nije organski, kada se uvidom u bazu reproduktivnog materijala u skladu sa ovim zakonom utvrdi da organski biljni reproduktivni materijal ili biljni reproduktivni materijal iz perioda konverzije nije dostupan u dovoljnoj količini ili kvalitetu da zadovolji potrebe subjekata odnosno grupe subjekata.

Izuzetno od stava 2. ovog člana, Ministarstvo može na osnovu zahteva i odgovarajuće dokumentacije odobriti subjektu odnosno grupi subjekata koje proizvode biljni reproduktivni materijal za upotrebu u organskoj proizvodnji, da koristi biljni reproduktivni materijal koji ne potiče iz organske proizvodnje, kada biljni reproduktivni materijal namenjen za proizvodnju biljnog reproduktivnog materijala nije dostupan u dovoljnoj količini ili kvalitetu, kao i da takav materijal stavi na tržište za upotrebu u organskoj proizvodnji.

Biljni reproduktivni materijal koji nije organski može se tretirati sredstvima za zaštitu bilja koja su dozvoljena za tretiranje semena i koja su dozvoljena u organskoj proizvodnji u skladu sa ovim zakonom.

U slučaju kada je usled fitosanitarnog rizika neophodan hemijski tretman propisan zakonom kojim se uređuje seme i sadni materijal parcela na kojoj se uzgaja tretirani biljni reproduktivni materijal podleže, po potrebi, periodu konverzije.

Ministar bliže propisuje posebne zahteve o proizvodnji organskog reproduktivnog materijala i biljnog reproduktivnog materijala iz organskog heterogenog materijala, kao i obrasce zahteva iz st. 6, 11. i 12. ovog člana.

Posebni zahtevi za organsku stočarsku proizvodnju uključujući poreklo životinje

Član 16.

U organskoj stočarskoj proizvodnji primenjuju se i sledeći posebni zahtevi organske stočarske proizvodnje, i to:

1) zabranjena je stočarska proizvodnja kada subjekat odnosno grupa subjekata ne raspolažu poljoprivrednim zemljištem odnosno ne upravljaju poljoprivrednim zemljištem u skladu sa ovim zakonom, kao i kad nemaju zaključen ugovor o saradnji o upotrebi organskih proizvodnih jedinica ili proizvodnih jedinica u periodu konverzije, osim kod pčelarstva;

2) životinja iz organskog uzgoja rađa se ili izleže i uzgaja u organskim proizvodnim jedinicama, ne dovodeći u pitanje zahteve o periodu konverzije;

3) kod priploda životinja iz organskog uzgoja:

(1) za razmnožavanje se primenjuju prirodne metode, ali se dozvoljava i veštačka oplodnja,

(2) razmnožavanje se ne sme izazvati ili otežavati hormonskom terapijom ili drugim supstancama sa sličnim delovanjem, osim ako se radi o obliku veterinarskog terapijskog tretmana pojedinačnih životinja,

(3) ne smeju se koristiti drugi oblici veštačkog razmnožavanja kao što su kloniranje i prenos embriona,

(4) izbor rasa mora biti u skladu sa načelima organske proizvodnje, kojima se garantuje visok standard dobrobiti životinja, kao i da se doprinese sprečavanju patnje životinja i izbegavanju potrebe sakaćenja životinja;

4) prednost se daje autohtonim rasama i sojevima sa visokim stepenom genetičke raznolikosti, njihovoj uzgojnoj vrednosti, dugovečnosti, vitalnosti, otpornosti na bolesti ili zdravstvene probleme, kao i sposobnosti da se prilagode lokalnim uslovima, s tim što se rase ili sojevi životinja biraju tako da se izbegnu određene bolesti ili zdravstveni problemi povezani sa nekim rasama ili sojevima koji se upotrebljavaju u intenzivnoj proizvodnji, poput stresnog sindroma svinja koji može dovesti do belog – mekanog – vodnjikavog mesa (PSE sindrom), iznenadne smrti, spontanog pobačaja i teškog poroda zbog kojeg je potreban carski rez.

Ministar bliže propisuje dodatne zahteve i odstupanja od posebnih i dodatnih zahteva za organsku stočarsku proizvodnju.

Posebni zahtevi za organsku proizvodnju algi

i životinja iz akvakulture

Član 17.

U organskoj proizvodnji algi i životinja iz akvakulture primenjuju se i sledeći zahtevi, i to:

1) aktivnosti moraju da se obavljaju na lokacijama koje nisu podložne kontaminaciji proizvodima ili supstancama koje nisu odobrene za upotrebu u organskoj proizvodnji ili kontaminaciji supstancama koje bi ugrozile organsku prirodu proizvoda;

2) organske proizvodne jedinice i proizvodne jedinice koje nisu organske moraju se odvojiti, uzimajući u obzir njihovo prirodno stanje, razdvojenost sistema za distribuciju vode, razdaljinu, plimu i oseku kao i uzvodnu ili nizvodnu lokaciju;

3) subjekt dostavlja Plan održivog upravljanja srazmeran proizvodnoj jedinici za berbu algi i akvakulturu kontrolnom telu, koji se ažurira godišnje i sadrži detaljne efekte uticaja na životnu sredinu i mere koje treba preduzeti radi smanjenja negativnih uticaja na vodenom i kopneno okruženje, uključujući i ispuštanje hranljivih materija u životnu sredinu po proizvodnom ciklusu ili godišnje, kao i nadzor i popravku tehničke opreme.

Zahtevi iz stava 1. ovog člana primenjuju se ujedno i na proizvodnju zooplanktona, mikroračića, rotatorija, crva i drugih vodenih životinja koje se upotrebljavaju kao hrana za životinje.

Ministar bliže propisuje dodatne zahteve i odstupanja od posebnih i dodatnih zahteva za organsku proizvodnju algi i životinja iz akvakulture.

Posebni zahtevi proizvodnje

za organsku prerađenu hranu i organsku hranu za životinje

Član 18.

U proizvodnji organske prerađene hrane, odnosno organske hrane za životinje primenjuju se i sledeći zahtevi, i to:

1) prehrambeni aditivi, pomoćna sredstva u proizvodnji i druge supstance i sastojci koji se upotrebljavaju u preradi hrane, odnosno aditivi za hranu za životinje, pomoćna sredstva u preradi i druge supstance i sastojci koji se upotrebljavaju u preradi organske hrane za životinje, kao i svi primenjeni postupci prerade, uključujući i dimljenje, moraju biti u skladu sa načelima dobre proizvođačke prakse;

2) subjekt, odnosno grupa subjekata koji proizvode organsku prerađenu hranu, odnosno organsku hranu za životinje uspostavlja i ažurira primerene postupke koji se baziraju na sistemskom utvrđivanju kritičnih faza prerade čime se obezbeđuje da su prerađeni proizvodi u svakom trenutku u skladu sa ovim zakonom, kao i:

(1) sprovode mere predostrožnosti,

(2) sprovode odgovarajuće mere čišćenja i prate njihovu delotvornost i vode evidenciju o istim,

(3) garantuju da se proizvodi koji nisu organski ne stavljaju na tržište sa oznakom koja upućuje na organsku proizvodnju;

3) organski proizvodi, proizvodi iz perioda konverzije i proizvodi koji nisu organski pripremaju se i skladište vremenski ili prostorno odvojeno jedni od drugih,

ali ako se ovi proizvodi u bilo kojoj kombinaciji pripremaju ili skladište u istoj jedinici, odnosno objektu, subjekt odnosno grupa subjekata:

- (1) o tome obaveštavaju kontrolno telo,
- (2) neprekidno sprovode aktivnosti dok se ne dovrši proizvodna serija, prostorno ili vremenski odvojeno od sličnih aktivnosti koje se obavljaju na bilo kojoj drugoj vrsti proizvoda,
- (3) pre i nakon rukovanja ih skladište, tako da su prostorno ili vremenski odvojeni jedni od drugih,
- (4) vode, čuvaju i prilikom kontrole stavljaju na raspolaganje evidenciju o svim preduzetim aktivnostima, kao i o količinama prerađenih proizvoda,
- (5) preduzimaju potrebne mere kako bi se osigurala identifikacija serija i izbeglo mešanje ili međusobna zamena organskih proizvoda, proizvoda iz perioda konverzije i proizvoda koji nisu organski,
- (6) sprovode aktivnosti na organskim ili proizvodima iz perioda konverzije samo nakon čišćenja proizvodne opreme u skladu sa posebnim propisom.

Zabranjeno je koristiti proizvode, supstance, sastojke i tehnike pomoću kojih se ponovno uspostavljaju svojstva koja su izgubljena tokom prerade i/ili skladištenja organske hrane i organske hrane za životinje, kako bi se izbeglo stvaranje zablude o pravoj prirodi proizvoda namenjenih za stavljanje na tržište kao organske hrane i hrane za životinje.

Ministar bliže propisuje dodatne zahteve i odstupanja od posebnih i dodatnih zahteva za organsku prerađenu hranu i organsku hranu za životinje.

Posebni zahtevi proizvodnje za organsko vino

Član 19.

Za proizvodnju proizvoda iz sektora vina, obavezno je ispuniti zahteve proizvodnje propisane članom 18. ovog zakona za organsku prerađenu hranu i zahteve koji su propisani zakonom kojim se uređuje vino.

Pored zahteva iz stava 1. ovog člana, koristi se:

- 1) organska sirovina;
- 2) samo proizvodi i supstance koji su odobreni za upotrebu u organskoj proizvodnji, koji se mogu upotrebljavati za proizvodnju organskih proizvoda od grožđa i vina, između ostalog i tokom sprovođenja enoloških postupaka i ograničenja, procesa i načina obrade.

Ministar bliže propisuje dodatne zahteve i odstupanja od posebnih i dodatnih zahteva za proizvode iz sektora vina.

Posebni zahtevi proizvodnje za organski kvasac koji se upotrebljava kao hrana ili hrana za životinje

Član 20.

Za proizvodnju kvasca, koji se upotrebljava kao hrana ili hrana za životinje, pored zahteva proizvodnje propisanih članom 18. ovog zakona, koriste se samo organski supstrati.

Ministar bliže propisuje dodatne zahteve i izuzetke od posebnih i dodatnih zahteva za organski kvasac.

Posebni zahtevi organske proizvodnje u vanrednim situacijama

Član 21.

U organskoj proizvodnji u slučaju elementarnih i drugih nepogoda, usled kojih je onemogućeno poštovanje zahteva proizvodnje u skladu sa ovim zakonom, mogu se odobriti odstupanja od zahteva proizvodnje u ograničenom vremenskom periodu, i to u slučaju kada je to potrebno:

- 1) da se obezbedi pokretanje ili održavanje organske proizvodnje na poljoprivrednom gazdinstvu;
- 2) radi omogućavanja pristupa stočnoj hrani, semenu i sadnom materijalu za reprodukciju, životinjama, sastojcima i drugim poljoprivrednim inputima, pod uslovom da oni koji su dobijeni metodama organske proizvodnje nisu dostupni na tržištu;
- 3) radi rešavanja posebnih pitanja u vezi sa upravljanjem organskom stočarskom proizvodnjom;
- 4) u vezi sa korišćenjem proizvoda i supstancama u organskoj proizvodnji;
- 5) radi određivanja privremenih mera koje omogućavaju nastavak ili ponovno pokretanje organske proizvodnje.

Ministar bliže propisuje dodatne zahteve za organsku proizvodnju u vanrednim situacijama.

Sakupljanje organskih proizvoda i proizvoda iz perioda konverzije

Član 22.

Subjekt, odnosno grupa subjekata može istovremeno sakupljati organske proizvode, proizvode iz perioda konverzije i proizvode koji nisu organski samo ako su preduzete mere koje bi sprečile mogućnost njihovog mešanja ili njihovu međusobnu zamenu, kao i mere kojim bi se osigurala njihova identifikacija.

Subjekt, odnosno grupa subjekata dužni su da vode, čuvaju i stavljaju na raspolaganje kontrolnom telu evidencije o danima sakupljanja, satima, području, datumu i vremenu prijema proizvoda iz stava 1. ovog člana.

Ministar bliže propisuje zahteve za sakupljanje organskih proizvoda i proizvoda iz perioda konverzije.

Transport, pakovanje i prevoz organskih proizvoda i proizvoda iz perioda konverzije

Član 23.

Subjekt, odnosno grupa subjekata dužni su da obezbede da se organski proizvodi i proizvodi iz perioda konverzije transportuju do drugih subjekata ili proizvodnih jedinica, objekata veleprodaje i maloprodaje, u odgovarajućem pakovanju, kontejnerima ili vozilima koja su zatvorena, tako da se sadržaj ne može zameniti bez manipulacije ili oštećenja plombe, i sa pratećim dokumentom koji sadrži, najmanje:

- (1) naziv i adresu subjekta, i ako su različiti subjekti, naziv i adresu vlasnika ili prodavca proizvoda;
- (2) naziv proizvoda;
- (3) naziv ili kodni broj kontrolnog tela kojima subjekt podleže kontroli;

(4) ako je relevantno, oznaka serije ili lota u skladu sa posebnim propisom o deklarisanju, označavanju i oglašavanju hrane odnosno oznaka serije ili lota koji je dogovoren sa kontrolnim telom koji omogućuje povezivanje serije sa evidencijom u skladu sa ovim zakonom.

Podaci iz stava 1. tač. 1) do 4) ovog člana se navode na pratećem dokumentu ako se takav dokument može nesporno povezati sa ambalažom, kontejnerom ili prevoznim sredstvom u kojem se proizvod prevozi koji sadrži i informacije o dobavljaču ili prevozniku.

Zatvaranje ambalaže, kontejnera ili vozila nije potrebno, kada:

- 1) se transport odvija direktno između dva subjekta, od kojih oba podležu sistemu organske kontrole;
- 2) transport uključuje samo organske proizvode ili samo proizvode iz perioda konverzije;
- 3) su proizvodi praćeni dokumentom koji sadrži informacije u skladu sa stavom 1. ovog člana;
- 4) subjekti koji otpremaju, kao i subjekti koji primaju, vode evidenciju o takvim transportnim operacijama koje su na raspolaganju kontrolnom telu.

Ministar bliže propisuje uslove i način transporta, informacije koje treba navesti na pakovanju i pratećim dokumentima, kao i zahteve za transport, zahteve o prijemu, pakovanju i skladištenju organskih proizvoda i proizvoda iz perioda konverzije.

Odobranje proizvoda i supstanci za upotrebu u organskoj proizvodnji

Član 24.

Određeni proizvodi i supstance za upotrebu u organskoj proizvodnji, stavljaju se na ograničavajuće liste, i to:

- 1) aktivne supstance koje se koriste u sredstvima za zaštitu bilja;
- 2) sredstva za ishranu bilja, oplemenjivači zemljišta i hranljive materije;
- 3) hraniva koja nisu iz organske proizvodnje, a koja potiču od biljaka, algi, životinja ili kvasca ili kao hraniva mikrobiološkog ili mineralnog porekla;
- 4) aditivi za hranu za životinje i pomoćna sredstva u preradi;
- 5) proizvodi za čišćenje i dezinfekciju ribnjaka, kaveza, bazena sa stalnim protokom vode, koridora, zgrada ili objekata koji se koriste u uzgoju životinja;
- 6) proizvodi za čišćenje i dezinfekciju zgrada i objekata koji se koriste za biljnu proizvodnju, uključujući i skladišta na poljoprivrednom gazdinstvu;
- 7) proizvodi za čišćenje i dezinfekciju u prostorijama za preradu i skladištenje.

Osim proizvoda i supstanci iz stava 1. ovog člana, određeni proizvodi i supstance za upotrebu u proizvodnji prerađene organske hrane i kvasaca koji se upotrebljavaju kao hrana ili hrana za životinje, stavljaju se na ograničavajuće liste, i to:

- 1) prehrambeni aditivi i pomoćna sredstva u proizvodnji;
- 2) sastojci poljoprivrednog porekla koji nisu organski koji se koriste u proizvodnji prerađene organske hrane;

3) pomoćna sredstva u proizvodnji kvasca i proizvoda od kvasca.

Upotreba hemijski sintetizovanih proizvoda i supstanci iz st. 1. i 2. ovog člana, treba da bude strogo ograničena na slučajeve kada bi upotreba spoljnih inputa iz člana 6. tačka 7) ovog zakona doprinela negativnom uticaju na životnu sredinu.

Ministar propisuje liste proizvoda i supstanci za upotrebu u organskoj proizvodnji iz st. 1. i 2. ovog člana.

Direktor Uprave za zaštitu bilja, u skladu sa propisima koji uređuju državnu upravu, osniva posebnu radnu grupu za izradu Liste sredstava za zaštitu bilja i Liste sredstava za ishranu bilja i oplemenjivača zemljišta koja se koriste u organskoj proizvodnji za proizvode iz stava 1. tač. 1) i 2) ovog člana.

Rešenjem o osnivanju posebne radne grupe utvrđuju se zadaci, sastav i rukovodilac i druga pitanja koja su vezana za rad posebne radne grupe iz stava 5. ovog člana.

Ministar bliže propisuje određene proizvode i supstance za upotrebu u organskoj proizvodnji i određene proizvode i supstance za upotrebu u proizvodnji prerađene organske hrane i kvasaca koji se upotrebljavaju kao hrana ili hrana za životinje, koji se stavljaju na liste iz stava 4. ovog člana.

**Kriterijumi za određene proizvode
i supstance za upotrebu u organskoj proizvodnji**

Član 25.

Proizvodi i supstance iz člana 24. stav 1. ovog zakona zasnivaju se na načelima propisanim ovim zakonom, kao i na sledećim kriterijumima, koji se ocenjuju kao celina:

1) da su ključni za nastavak proizvodnje i za upotrebu za koju su namenjeni;

2) da su svi proizvodi i supstance poreklom od algi, biljnog, životinjskog, mikrobiološkog ili mineralnog porekla, osim u slučajevima kada proizvodi ili supstance dobijeni iz takvih izvora nisu dostupni u dovoljnim količinama ili nisu odgovarajućeg kvaliteta ili kada alternativni proizvodi nisu dostupni;

3) u slučaju proizvoda iz člana 24. stava 1. tačka 1) ovog zakona:

(1) čija je upotreba neophodna za suzbijanje štetnih organizama za koje nisu dostupne druge biološke, fizičke ili uzgojne alternative, uzgojne prakse ili druge efikasne prakse upravljanja,

(2) ako takvi proizvodi nisu poreklom od algi, biljnog, životinjskog, mikrobiološkog ili mineralnog porekla i nisu identični svom prirodnom obliku, njihova upotreba može se odobriti samo ukoliko uslovi za njihovu upotrebu isključuju bilo kakav direktan kontakt sa jestivim delovima kultura;

4) u slučaju proizvoda iz člana 24. stav 1. tačka 2) ovog zakona, čija je upotreba ključna za postizanje ili održavanje plodnosti zemljišta ili za ispunjavanje posebnih zahteva kultura za hranivima ili za specifične svrhe poboljšanja zemljišta;

5) u slučaju proizvoda iz člana 24. stav 1. tač. 3) i 4) ovog zakona:

(1) čija je upotreba neophodna za održavanje zdravlja životinja, dobrobiti i vitalnosti životinja te se njima doprinosi primerenoj ishrani kojom se ispunjavaju fiziološke i etološke potrebe predmetnih vrsta, ili je njihova upotreba potrebna za proizvodnju ili konzervisanje hrane za životinje jer bez upotrebe takvih supstanci nije moguće proizvesti ili konzervisati hranu za životinje,

(2) hrana za životinje mineralnog porekla, elementi u tragovima, vitamini ili provitamini prirodnog porekla, osim u slučajevima kada proizvodi ili supstance iz takvih izvora nisu dostupni u dovoljnim količinama ili nisu odgovarajućeg kvaliteta ili ako ne postoji alternativno rešenje,

(3) upotreba hraniva biljnog ili životinjskog porekla koje nije organsko je neophodna jer hraniva biljnog ili životinjskog porekla proizvedena u skladu sa pravilima organske proizvodnje nisu dostupna u dovoljnim količinama,

(4) upotreba začina, začinskog bilja i melase koje nije organsko je potrebna jer ti proizvodi nisu dostupni kao organski proizvodi i moraju biti proizvedeni ili pripremljeni bez upotrebe hemijskih rastvarača, sama njihova upotreba je ograničena na 1% unosa hrane za životinje za dotičnu vrstu, izraženo kao procenat suve materije u hrani za životinje poljoprivrednog porekla na godišnjem nivou.

**Kriterijumi za određene proizvode i supstance za upotrebu
u proizvodnji prerađene organske hrane i kvasaca
koji se upotrebljavaju kao hrana ili hrana za životinje**

Član 26.

Propisani proizvodi i supstance iz člana 24. stav 2. ovog zakona zasnivaju se na načelima datim u ovom zakonu, kao i na sledećim kriterijumima, koji se ocenjuju kao celina:

- 1) nisu dostupni alternativni proizvodi ili supstance;
- 2) nemoguće je proizvesti ili konzervirati hranu ili ispuniti određene prehrambene zahteve predviđene posebnim propisima, a da se ne pribegne ovim proizvodima i supstancama;
- 3) prisutni su u prirodi i mogli su biti podvrgnuti samo mehaničkim, fizičkim, biološkim, enzimskim ili mikrobiološkim procesima, osim u slučajevima kada proizvoda ili supstanci iz takvih izvora nema u dovoljnim količinama ili ako nisu odgovarajućeg kvaliteta;
- 4) organski sastojak nije dostupan u dovoljnim količinama.

**Odobrovanje sastojaka poljoprivrednog porekla
koji nisu organski za proizvodnju prerađene organske hrane**

Član 27.

Ministarstvo na zahtev subjekta, odnosno grupe subjekata može privremeno rešenjem odobriti upotrebu sastojaka poljoprivrednog porekla koji nisu organski za proizvodnju prerađene organske hrane na period od najviše šest meseci ako takvi sastojci nisu dostupni kao organski proizvod u dovoljnoj količini.

Zahtev za odobravanje upotrebe sastojaka poljoprivrednog porekla iz stava 1. ovog člana Ministarstvu podnosi subjekt, odnosno grupa subjekata.

Ministar donosi rešenje o ispunjenosti uslova iz stava 1. ovog člana.

Rešenje iz stava 3. ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Ako se i posle isteka odobrenja od šest meseci, na osnovu objektivnih informacija utvrdi da sastojaka poljoprivrednog porekla nema u dovoljnoj količini kao organskog proizvoda, subjekt odnosno grupa subjekata može da podnese zahtev Ministarstvu za odobrenje dodatnog perioda iz stava 1. ovog člana.

Rešenje iz stava 1. ovog člana može se produžiti najviše dva puta po šest meseci, osim ako sastojak poljoprivrednog porekla koji nije iz organske proizvodnje za proizvodnju prerađene organske hrane i dalje nije dostupan, kada Ministarstvo može doneti rešenje o daljoj upotrebi tog sastojka.

Ministar bliže propisuje uslove i način odobrenja za upotrebu sastojaka poljoprivrednog porekla koji nisu organski za proizvodnju prerađene organske hrane i obrazac zahteva.

Baza podataka za organski biljni reproduktivni materijal i biljni reproduktivni materijal iz perioda konverzije, osim sejanaca, uključujući i semenski krompir, životinje iz organskog uzgoja i juvenilne životinje iz organske akvakulture

Član 28.

Ministarstvo vodi Bazu podataka za organski biljni reproduktivni materijal i biljni reproduktivni materijal iz perioda konverzije, osim sejanaca, uključujući i semenski krompir, životinje iz organskog uzgoja i juvenilne životinje iz organske akvakulture (u daljem tekstu: Baza), koja se objavljuje na zvaničnoj internet stranici Ministarstva.

Biljne vrste i sorte koje se koriste kao reproduktivni materijal u organskoj proizvodnji upisuju se u Bazu na osnovu zahteva proizvođača reproduktivnog materijala koji je upisan u Registar za seme i sadni materijal u skladu sa zakonom kojim se uređuje seme i sadni materijal.

Subjekt, odnosno grupa subjekata koji su upisani u Bazu a koji stavljaju na tržište organski biljni reproduktivni materijal i biljni reproduktivni materijal iz perioda konverzije, osim sejanaca, uključujući i semenski krompir, životinje iz organskog uzgoja i juvenilne životinje iz organske akvakulture, mogu bez naknade, uz svoja imena odnosno nazive, dostaviti podatke i kontakt informacije, i to:

- 1) o dostupnom organskom biljnom reproduktivnom materijalu i biljnom reproduktivnom materijalu iz perioda konverzije poput organskog heterogenog biljnog reproduktivnog materijala ili organskih sorti, osim sejanaca, uključujući i semenski krompir na latinskom naučnom nazivu, količini tog materijala iskazanog u težini, kao i periodu godine kada je dostupan;
- 2) o životinjama iz organskog uzgoja za koje može da se odobri odstupanje u smislu uvođenja životinja koje nisu iz organske proizvodnje u organsku proizvodnju, broju raspoloživih životinja koje su kategorizovane prema polu, informacije, ako su relevantne, u vezi sa različitim vrstama životinja u pogledu dostupnih rasa i sojeva, rasama životinja, kao i dobu životinja;
- 3) juvenilnim životinjama iz organske akvakulture koje su dostupne na njihovom gazdinstvu i o njihovom zdravstvenom stanju, kao i o proizvodnom kapacitetu za svaku vrstu iz akvakulture.

Subjekti koji dostave informacije iz stava 3. ovog člana dužni su da redovno dostavljaju informacije o dostupnosti biljnog reproduktivnog materijala, životinja ili juvenilnih životinja iz akvakulture.

Biljna vrsta i sorta, odnosno životinja koja nije upisana u Bazu smatra se da nije dostupna za organsku proizvodnju, odnosno da se ne nalazi na tržištu.

Ministar bliže propisuje način vođenja baze iz stava 1. ovog člana.

Obaveze i mere u slučaju sumnje na neusaglašenost

Član 29.

Ako subjekt, odnosno grupa subjekata sumnja da proizvod koji je proizveo, pripremio, uvezao ili primio od drugog subjekta nije u skladu sa ovim zakonom, dužan je da:

- 1) identifikuje i odvoji predmetni proizvod;
- 2) proveriti da li se sumnja na neusaglašenost može dokazati;
- 3) ne stavlja predmetni proizvod na tržište kao organski proizvod ili proizvod iz perioda konverzije, ne koristi ga u organskoj proizvodnji, osim ako se sumnja na neusaglašenost može otkloniti;
- 4) ako je sumnja na neusaglašenost dokazana ili ako se ne može otkloniti, subjekat odnosno grupa subjekata odmah obaveštava kontrolno telo, kao i poljoprivrednog inspektora (u daljem tekstu: inspektor za organsku proizvodnju) i prema potrebi im dostavlja dostupnu dokumentaciju i informacije;
- 5) u potpunosti sarađuje sa kontrolnim telom, a po potrebi i sa inspektorom za organsku proizvodnju na proveru i utvrđivanju razloga za sumnju na neusaglašenost.

Mere predostrožnosti kako bi se izbegla prisutnost neodobrenih proizvoda i supstanci u proizvodnji i stavljanju na tržište

Član 30.

Kako bi se sprečila kontaminacija proizvodima ili supstancama koji nisu odobreni za upotrebu u organskoj proizvodnji u skladu sa članom 10. stav 1. tačka 2) ovog zakona, subjekt odnosno grupa subjekata uspostavlja i održava srazmerne i odgovarajuće mere predostrožnosti u svakoj fazi proizvodnje, pripreme i distribucije:

- 1) kako bi se prepoznali rizici od kontaminacije organske proizvodnje i proizvoda sa neodobrenim proizvodima ili supstancama uključujući sistemsko prepoznavanje kritičnih faza procesa;
- 2) kako bi se izbegli rizici od kontaminacije organske proizvodnje i proizvoda ili supstanci koji nisu odobreni u organskoj proizvodnji;
- 3) koje redovno preispituje i prilagođava;
- 4) kojima se osigurava razdvajanje organskih proizvoda, proizvoda iz perioda konverzije i proizvoda koji nisu organski.

Ako subjekt, odnosno grupa subjekata sumnja da proizvod koji se namerava staviti na tržište kao organski proizvod ili proizvod iz perioda konverzije, nije u skladu sa članom 10. stav 1. tačka 2) ovog zakona, zbog prisustva proizvoda ili supstanci koje nisu odobrene za upotrebu u organskoj proizvodnji, dužni su da preduzmu mere iz člana 29. ovog zakona.

Ministar bliže propisuje zahteve postupanja subjekta, odnosno grupe subjekata kako bi se prepoznali i izbegli rizici kontaminacije, dokaze koje treba da dostave, kao i srazmerne i odgovarajuće mere predostrožnosti koje treba da uspostavi i održava, redovno preispituje i prilagođava.

**Mere koje treba preduzeti u slučaju prisutnosti
neodobrenih proizvoda ili supstance**

Član 31.

Ako inspektor za organsku proizvodnju, odnosno kontrolno telo pribavi dokaze o prisutnosti proizvoda ili supstanci koji nisu odobreni u skladu sa članom 10. stav 1. tačka 2) ovog zakona, ili bude obavešten od strane subjekta odnosno grupe subjekata u skladu sa članom 29. stav 1. tačka 4) ovog zakona, odnosno otkrije takve proizvode ili supstance u organskom proizvodu ili proizvodu iz perioda konverzije, ono:

1) odmah sprovodi službenu kontrolu u skladu sa zakonom kojim se uređuju službene kontrole kako bi se utvrdio izvor i uzrok sa ciljem provere usaglašenosti sa članom 10. stav 1. tačka 2) ovog zakona i članom 29. ovog zakona, tako da se istraga završi što je pre moguće, u razumnom roku, uzimajući u obzir rok trajanja proizvoda, kao i samu složenost slučaja;

2) privremeno zabranjuje stavljanje na tržište proizvoda kao organskog proizvoda ili proizvoda iz period konverzije, kao i njihovu upotrebu u organskoj proizvodnji dok se čekaju rezultati službene kontrole iz stava 1. tačka 1) ovog člana.

Proizvod iz stava 1. ovog člana ne sme se staviti na tržište kao organski proizvod ili proizvod iz perioda konverzije, niti se sme koristiti u organskoj proizvodnji, ako inspektor za organsku proizvodnju ili kontrolno telo utvrdi kod subjekta, sledeće:

1) da je upotrebljavao proizvode ili supstance koji nisu odobreni u skladu sa ovim zakonom;

2) da nije preduzeo mere predostrožnosti iz člana 30. stav 1. tač. 1) - 4) ovog zakona;

ili

3) da nije preduzeo mere kao odgovor na zahteve inspektora za organsku proizvodnju, kao i kontrolnog tela.

Predmetnom subjektu odnosno grupi subjekata daje se mogućnost da komentarišu rezultate istrage iz stava 1. tačka 1) ovog člana.

Inspektor za organsku proizvodnju odnosno kontrolno telo vodi evidenciju o sprovedenim istragama.

Ako je to potrebno, subjekt, odnosno grupa subjekata preduzima korektivne mere koje su potrebne kako bi se izbegla buduća kontaminacija.

Ministar bliže propisuje zahteve kojima se određuje procedura radi otkrivanja i procene prisustva neodobrenih proizvoda i supstanci, načine evidentiranja i obaveštavanja.

Stručni savet za organsku proizvodnju

Član 32.

Radi razmatranja stručnih pitanja, davanja stručnih mišljenja i učešća u ostvarivanju projektnih zadataka u oblasti organske proizvodnje, Ministar, u skladu sa propisima koji uređuju državnu upravu osniva posebnu radnu grupu - Stručni savet za organsku proizvodnju.

Rešenjem o osnivanju posebne radne grupe utvrđuju se zadaci, sastav i rukovodilac posebne radne grupe i druga pitanja koja su vezana za rad saveta iz stava 1. ovog člana.

III. OZNAČAVANJE ORGANSKIH PROIZVODA

Upotreba izraza koji upućuju na organsku proizvodnju

Član 33.

Za označavanje i oglašavanje proizvoda iz člana 2. ovog zakona mogu se koristiti izrazi „EKOLOŠKI”, „ORGANSKI”, „BIOLOŠKI” odnosno njihove skraćenice kao što su „EKO”, „ORG” ili „BIO”, kao i drugi izrazi i skraćenice koje upućuju na organsku proizvodnju.

Izrazi iz stava 1. ovog člana koriste se sami ili u kombinaciji, i upućuju potrošača da su proizvodi, njegovi sastojci ili hraniva proizvedeni u skladu sa ovim zakonom.

Ukoliko se izrazi ili njihove skraćenice iz stava 1. ovog člana nalaze na oznakama proizvoda, reklamnom materijalu ili komercijalnim dokumentima, može se smatrati da je proizvod označen izrazom koji upućuje na organsku proizvodnju.

Zabranjena je upotreba izraza iz stava 1. ovog člana i drugih izraza koji upućuju na organsku proizvodnju za proizvode iz člana 2. ovog zakona koji nisu proizvedeni u skladu sa ovim zakonom, i to:

- 1) u označavanju i oglašavanju;
- 2) u reklamnom materijalu ili komercijalnim dokumentima proizvoda.

Zabranjena je upotreba izraza iz stava 1. ovog člana i drugih izraza i skraćenica koji upućuju na organsku proizvodnju i koji mogu potrošača dovesti u zabludu da je proizvod ili njegov sastojak proizveden u skladu sa ovim zakonom.

Zabranjeno je označavanje i oglašavanje proizvoda iz perioda konverzije kao organskog proizvoda ili proizvoda iz perioda konverzije, osim u slučajevima iz člana 11. stav 9. ovog zakona.

Proizvodi iz perioda konverzije mogu se obeležiti izrazom „PROIZVOD IZ PERIODA KONVERZIJE” ili izrazom koji ima slično ili isto značenje, i to samo u slučaju iz člana 11. stav 9. ovog zakona.

Zabranjeno je korišćenje izraza iz st. 1. i 7. ovog člana za označavanje GMO proizvoda.

Ministar bliže propisuje zahteve o označavanju i oglašavanju proizvoda iz člana 2. ovog zakona, kao i zahteve za označavanje i oglašavanje proizvoda iz perioda konverzije.

Označavanje prerađene hrane

Član 34.

Za prerađenu hranu, izrazi iz člana 33. stav 1. ovog zakona, koriste se:

1) na prodajnim opisima proizvoda i na spisku sastojaka ako je spisak sastojaka obavezan prema propisu o deklarisanju, označavanju i oglašavanju hrane, pod uslovom da:

- (1) prerađena hrana ispunjava uslove propisane članom 18. ovog zakona,
- (2) najmanje 95% masenog udela sastojaka poljoprivrednog porekla su organski,

(3) u slučaju aroma, koriste se samo za prirodne aromatične supstance i prirodne aromatične preparate u skladu sa propisom o aromama i kada su aromatične komponente i nosači aromatičnih komponenata u aromi organske;

- 2) samo na spisku sastojaka, pod sledećim uslovima, kada je:

(1) manje od 95% masenog udela sastojaka poljoprivrednog porekla organsko i pod uslovom da su ti sastojci proizvedeni u skladu sa ovim zakonom,

(2) prerađena hrana proizvedena u skladu sa ovim zakonom i sa zahtevima utvrđenim sa izuzetkom o ograničenoj upotrebi sastojaka koji nisu iz organske proizvodnje,

3) na prodajnim opisima i spisku sastojaka, pod sledećim uslovima, kada je:

(1) glavni sastojak proizvod lova ili ribolova,

(2) izraz iz člana 33. stav 1. ovog zakona u prodajnom opisu proizvoda povezan sa drugim sastojkom koji je organski i isti se razlikuje od glavnog sastojka,

(3) kada su svi drugi sastojci poljoprivrednog porekla organski,

(4) kada je prerađena hrana u skladu sa odredbama propisanim članom 17. ovog zakona, sa izuzetkom pravila o ograničenoj upotrebi sastojaka koji nisu iz organske proizvodnje.

Označavanje prerađene hrane

Član 35.

Na spisku sastojaka iz člana 34. stav 1. tač. 1) do 3) ovog zakona mora biti označeno koji su sastojci iz organske proizvodnje, a upućivanje na organsku proizvodnju navodi se samo u vezi sa organskim sastojcima.

Na spisku sastojaka iz člana 34. stav 1. tač. 2) i 3) ovog zakona navodi se ukupni procenat organskih sastojaka u odnosu na ukupnu količinu sastojaka poljoprivrednog porekla.

Izrazi iz člana 33. stav 1. ovog zakona, kada se upotrebljavaju na spisku sastojaka iz člana 34. stav 1. tač. 1) do 3) ovog zakona, kao i procenat iz člana 34. stav 1. tač. 2) i 3) ovog zakona navode se u istoj boji, istoj veličini i istim tipom slova kao i ostatak podataka u spisku sastojaka.

Izrazi iz člana 33. stav 1. ovog zakona koriste se za prerađenu hranu za životinje, na prodajnim opisima proizvoda i spisku sastojaka, pod sledećim uslovima:

1) ako je u skladu sa proizvodnim pravilima navedenim u članu 18. ovog zakona;

2) ako su svi sastojci poljoprivrednog porekla koji se nalaze u prerađenoj hrani za životinje organski;

3) ako je najmanje 95% suve materije proizvoda organsko.

Označavanje proizvoda i supstanci

koji se koriste u biljnoj proizvodnji

Član 36.

Bez obzira na područje primene kako je navedeno u članu 2. ovog zakona, proizvodi i supstance koji se koriste u sredstvima za zaštitu bilja ili kao sredstva za ishranu bilja, kao i oplemenjivači zemljišta ili hranljive materije koji su odobreni u skladu sa čl. 10. i 24. ovog zakona, mogu nositi navode kojim se upućuje da su proizvodi ili supstance odobreni za upotrebu u organskoj proizvodnji.

Nacionalni znak za organski proizvod

Član 37.

Za označavanje i oglašavanje proizvoda koji su u skladu sa ovim zakonom koristi se nacionalni znak za organski proizvod.

Nacionalni znak za organski proizvod koristi se i u informativne i obrazovne svrhe povezane sa postojanjem i oglašavanjem same oznake, pod uslovom da se tom upotrebom potrošač ne dovodi u zabludu u pogledu organske proizvodnje određenih proizvoda i pod uslovom da je oznaka prikazana u skladu sa ovim zakonom, pri čemu se zahtevi iz člana 38. stav 2. ovog zakona ne primenjuju.

Zabranjeno je korišćenje nacionalnog znaka za organski proizvod za prerađenu hranu iz člana 34. stav 1. tač. 2) i 3) ovog zakona i za proizvode iz perioda konverzije iz člana 33. stav 6. ovog zakona osim kada se upotrebljavaju u skladu sa stavom 2. ovog člana.

Upotreba nacionalnog znaka za organski proizvod je obavezna za sve proizvode koji se stavljaju na tržište, osim za proizvode iz člana 38. stav 7. ovog zakona.

Nacionalni znak za organski proizvod mora se navoditi u skladu sa propisom kojim se bliže uređuje izgled, veličina i sadržina znaka za organske proizvode.

Ministar bliže propisuje izgled nacionalnog znaka za organski proizvod kao i pravila za njegovo korišćenje, isticanje, veličinu, izgled i sastav.

Obavezni navodi

Član 38.

Pored izraza iz člana 33. st. 1. i 7. ovog zakona na proizvodima mora da se nalazi sledeće, i to:

1) kodni broj kontrolnog tela čijoj kontroli podleže subjekt koji je obavio zadnju aktivnost u okviru proizvodnje ili pripreme;

2) u slučaju upakovane hrane na pakovanju mora se nalaziti i nacionalni znak za organski proizvod u skladu sa članom 37. ovog zakona, osim u slučajevima iz člana 33. st. 7. ovog zakona i člana 34. stav 1. tač. 2) i 3) ovog zakona.

Kada se navodi nacionalni znak za organski proizvod, u istom vidnom polju navodi se mesto uzgoja poljoprivrednih sirovina upotrebljenih za proizvodnju, u jednom od sledećih oblika, kako je primenjivo:

1) „uzgajano u SRB”, ako je sirovina poljoprivrednog porekla uzgajana u Srbiji;

2) „uzgajano u SRB/izvan SRB” ako je deo sirovina poljoprivrednog porekla uzgajen u Srbiji, a deo izvan Srbije;

3) „uzgajano izvan SRB” ako je sirovina poljoprivrednog porekla uzgajena izvan Srbije.

Reč „uzgajano” može se prema potrebi zameniti rečima „iz akvakulture”, a reči „izvan SRB” mogu se zameniti sa „EU” ili nazivom zemlje ili regije, ako su sve sirovine poljoprivrednog porekla od kojih se sastoji proizvod uzgajene u toj zemlji ili ako je to primenjivo u toj regiji.

Reči pod navodom iz stava 2. ovog člana mogu se koristiti u ćirilicom i latiničnom pismu.

Za označavanje mesta na kome je uzgajana sirovina poljoprivrednog porekla od koje se proizvod sastoji, mali maseni udeo sastojka može se zanemariti, pod uslovom da ukupna količina zanemarenih sastojaka ne prelazi 5% ukupnog masenog udela sirovina poljoprivrednog porekla.

Reči „u SRB”, ili „van SRB” ili „EU” ili naziv zemlje ili regije po boji, veličini i tipu slova ne smeju biti uočljivije od naziva proizvoda.

Proizvodi koji su obeleženi znakom koji se odnose na organsku proizvodnju u skladu sa propisima Evropske unije (u daljem tekstu: EU), kao i sa znakom koji se odnose na organsku proizvodnju u zemljama sa kojima EU ima potpisan sporazum o ekvivalentnosti, odnosno sa kojima Republika Srbija ima potpisane trgovinske bilateralne ili multilateralne sporazume mogu da se stave na tržište bez obaveze navođenja znaka iz člana 37. stav 1. ovog zakona.

Oznake iz st. 1. i 2. ovog člana navode se na istaknutom mestu tako da su lako uočljive i moraju biti jasno čitljive i neizbrisive.

Organski proizvodi i proizvodi iz perioda konverzije osim zahteva propisanih ovim zakonom, moraju ispuniti i zahteve propisa kojim se uređuje deklarisanje, označavanje i reklamiranje hrane.

IV. SERTIFIKACIJA

Registar organskih subjekata

Član 39.

Pre stavljanja proizvoda na tržište kao organskog proizvoda ili kao proizvoda iz perioda konverzije subjekt, odnosno grupa subjekata koji proizvode, pripremaju, distribuiraju, skladište, uvoze, izvoze odnosno stavljaju na tržište takve proizvode, dužni su da prijave te aktivnosti Ministarstvu, radi upisa u Registar organskih subjekata (u daljem tekstu: Registar).

Subjekt, odnosno grupa subjekata zaključuju ugovor sa izabranim kontrolnim telom koje proverava usaglašenost njihove proizvodnje i aktivnosti sa ovim zakonom.

Subjekt, odnosno grupa subjekata koji prodaje upakovane organske proizvode direktno krajnjem potrošaču ili korisniku izuzet je od obaveze prijavljivanja iz stava 1. ovog člana, kao i obaveze posedovanja sertifikata u skladu sa odredbama ovog zakona, pod uslovom da se ne bavi proizvodnjom, pripremom, uvozom i skladištenjem tih proizvoda, osim ako je to u vezi sa mestom stavljanja na tržište i nije takve aktivnosti podugovorio sa drugim subjektom.

Radi upisa u Registar iz stava 1. ovog člana subjekt, odnosno grupa subjekata uz prijavu za upis, prilažu kopiju ugovora zaključenog sa kontrolnim telom.

U prijavi iz stava 1. ovog člana subjekt, odnosno grupa subjekata navode kontrolno telo sa kojim imaju zaključen ugovor.

Ministar donosi rešenje o upisu u Registar i utvrđuje početak perioda konverzije.

Rešenje iz stava 6. ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Ministarstvu se prijavljuju promene podataka iz stava 1. ovog člana, u roku od 30 dana od dana njihovog nastanka.

Subjekt, odnosno grupa subjekata briše se iz registra, ako donese odluku o prestanku obavljanja određene delatnosti za koju je upisan u Registar ili ako prestane da ispunjava uslove propisane posebnim propisima.

Podaci iz Registra su javni, vode se u elektronskoj formi i povezani su sa drugim bazama i registrima Ministarstva.

Ministarstvo na internet stranici objavljuje listu koja sadrži nazive i adrese subjekata i grupe subjekata koji su prijavili svoje aktivnosti u skladu sa stavom 1. ovog člana, zajedno sa informacijama o sertifikatima u skladu sa odredbama ovog zakona.

Ministar bliže propisuje način i sadržinu vođenja Registra organskih subjekata i obrazac prijave.

Prenos obavljanja aktivnosti

Član 40.

Subjekt, odnosno grupa subjekata može da prenese obavljanje aktivnosti iz člana 39. stav 1. ovog zakona podugovaračima.

Podugovarači su dužni da prijave svoje aktivnosti u skladu sa članom 39. stav 1. ovog zakona, osim ako u prijavi subjekt odnosno grupa subjekata navedu da su i dalje odgovorni za organsku proizvodnju, te da tu odgovornost nisu preneli na podugovarača.

U slučaju iz člana 39. stav 8. ovog zakona, inspektor za organsku proizvodnju i kontrolno telo proverava usaglašenost aktivnosti kod podugovarača sa ovim zakonom, u sklopu kontrole koju sprovode nad subjektom, odnosno grupom subjekata.

Subjekt, odnosno grupa subjekata i podugovarači dužni su da vode evidencije o različitim aktivnostima kojima se bave u skladu sa ovim zakonom.

Sertifikat

Član 41.

Subjektu, odnosno grupi subjekata kojima su izdata rešenja o upisu u Registar u skladu sa članom 39. stav. 6. ovog zakona, kontrolno telo izdaje sertifikat.

Zahtev za izdavanje sertifikata iz stava 1. ovog člana subjekt, odnosno grupa subjekata podnosi kontrolnom telu.

Sertifikat iz stava 1. ovog člana službeni je sertifikat u skladu sa zakonom kojim se uređuju službene kontrole, koji:

- 1) se izdaje u elektronskom obliku, u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronski dokument;
- 2) omogućava najmanje, identifikaciju subjekta, odnosno grupe subjekata, uključujući spisak članova, kategoriju proizvoda obuhvaćenu sertifikatom kao i njegov period važenja;
- 3) potvrđuje da je prijavljena aktivnost u skladu sa ovim zakonom.

Za potrebe izdavanja sertifikata iz stava 1. ovog člana proizvodi se razvrstavaju u sledeće kategorije, i to:

- 1) neprerađene biljke i biljni proizvodi, uključujući semena i drugi biljni reproduktivni materijal;
- 2) životinje i neprerađeni proizvodi životinjskog porekla;
- 3) alge i neprerađeni proizvodi akvakulture;
- 4) prerađeni poljoprivredni proizvodi, uključujući proizvode akvakulture, koji se upotrebljavaju kao hrana;
- 5) hrana za životinje;
- 6) vino;
- 7) drugi proizvodi povezani sa poljoprivredom iz člana 2. stav 4. ovog zakona.

Subjekt, odnosno grupa subjekata koji ne poseduju sertifikat iz stava 1. ovog člana, ne mogu stavljati na tržište proizvode iz člana 2. ovog zakona, kao organske proizvode i proizvode iz perioda konverzije.

Sertifikat ne može da se izda subjektu ili grupi subjekata od strane više kontrolnih tela, za istu kategoriju proizvoda iz stava 4. ovog člana uključujući slučajeve u kojima subjekat, odnosno grupa subjekata učestvuje u različitim fazama proizvodnje, pripreme i distribucije.

Izdavanje pojedinačnog sertifikata subjektu kao članu grupe subjekata nije dozvoljeno ni za jednu aktivnost obuhvaćenu sertifikacijom grupe subjekata kojoj pripada.

Subjekt, odnosno grupa subjekata koji se kontrolišu i sertifikuju u skladu sa propisima kojima se uređuje organska proizvodnja drugih zemalja, moraju ispunjavati zahteve u skladu sa ovim zakonom.

Subjekt, odnosno grupa subjekata dužna je da proveriti sadržinu sertifikata subjekta koji je njegov dobavljač.

Ministar bliže propisuje obrazac sertifikata.

Grupa subjekata

Član 42.

Grupa subjekata mora da ispunjava, sledeće uslove, i to:

1) da se sastoji samo od članova koji se bave poljoprivrednom proizvodnjom u skladu sa propisom kojim se uređuje poljoprivreda i ruralni razvoj i koji pored toga mogu da budu uključeni u preradu, pripremu ili stavljanje na tržište hrane ili hrane za životinje;

2) da se sastoji od članova koji imaju propisane površine zemljišta u skladu sa posebnim propisom;

3) da je pravno lice upisano u nadležni registar;

4) da se sastoji samo od članova čije se proizvodne aktivnosti odvijaju u istom geografskom području;

5) da uspostave zajednički sistem marketinga za proizvode koje proizvodi grupa subjekata;

6) da imaju uspostavljen interni sistem kontrole koji se sastoji od dokumentovanog skupa kontrolnih aktivnosti i procedura u skladu sa kojima su imenovane osobe ili telo odgovorno za utvrđivanje usaglašenosti svakog člana grupe sa ovim zakonom;

7) imenuje rukovodioca i jednog ili više kontrolora u internom sistemu kontrole koji su nadležni za proizvode i aktivnosti grupe subjekata i mogu biti članovi grupe subjekata, s tim da broj kontrolora odgovara vrsti, strukturi, veličini, proizvodima, aktivnostima organske proizvodnje grupe subjekata, čije se uloge ne smeju preklapati.

U slučaju nedostataka u uspostavljanju ili funkcionisanju sistema za interne kontrole iz stava 1. tačka 6) ovog člana, kontrolno telo će povući sertifikat iz člana 41. stav 1. ovog zakona za grupu subjekata posebno u pogledu propusta u otkrivanju ili ispravljanju neusaglašenosti pojedinih članova grupe subjekata, koji utiču na integritet organskih proizvoda i proizvoda iz perioda konverzije.

Ministar bliže propisuje odgovornosti pojedinačnih članova grupe subjekata, maksimalnu površinu zemljišta članova grupe subjekata, zahteve za određivanje proizvodnih aktivnosti koji se odvijaju u istom geografskom području članova grupe

subjekata, kao što je zajedničko korišćenje objekata ili lokacija, uspostavljanje i funkcionisanje sistema interne kontrole, uključujući obim, sadržaj i učestalost kontrola koje će se sprovoditi i zahteve za utvrđivanje nedostataka u uspostavljanju ili funkcionisanju sistema interne kontrole, sastav i veličina grupe subjekata, dokumentaciju i sistem vođenja evidencije, sistem interne sledljivosti i spisak subjekata, razmenu informacija između grupe subjekata i Ministarstva i kontrolnog tela.

V. SLUŽBENE KONTROLE

I DRUGE SLUŽBENE AKTIVNOSTI

Sprovođenje službenih kontrola i drugih

službenih aktivnosti

Član 43.

Službene kontrole i druge službene aktivnosti se sprovode tokom celog procesa u svim fazama proizvodnje, pripreme i distribucije radi provere da li su proizvodi iz člana 2. ovog zakona proizvedeni u skladu sa ovim zakonom.

Službene kontrole i druge službene aktivnosti sprovode se u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuju službene kontrole.

Organizacija službenih kontrola i drugih

službenih aktivnosti u organskoj proizvodnji

Član 44.

Za organizaciju i sprovođenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti nadležni organi su:

1) Ministarstvo, uključujući organe uprave u svom sastavu i nadležne inspektore;

2) ministarstvo nadležno za poslove zdravlja preko nadležne sanitarne inspekcije.

Ministarstvo za poslove službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u organskoj proizvodnji ovlašćuje jedno ili više kontrolnih tela, u skladu sa ovim zakonom.

Inspektor za organsku proizvodnju vrši nadzor nad radom ovlašćenog kontrolnog tela, radi provere ispunjenosti zahteva propisanih ovim zakonom, efikasnosti i efektivnosti sprovođenja postupka kontrole, te provere nepristrasnosti i nediskriminatornog odnosa prema subjektu, odnosno grupi subjekata, kao i pravilno sprovođenje poslova za koje su ovlašćeni i nadzor nad radom subjekata, odnosno grupe subjekata radi provere ispunjenosti zahteva propisanih ovim zakonom.

Inspektor za organsku proizvodnju vrši kontrolu organskih proizvoda i proizvoda iz perioda konverzije stavljenih na tržište, kako bi se obezbedilo da su na tržištu samo proizvodi koji su proizvedeni u skladu sa ovim zakonom.

Ministar bliže propisuje način i učestalost sprovođenja službenih kontrola nad kontrolnim telom, kao i subjektom, odnosno grupom subjekata.

**Poslovi iz oblasti
službenih kontrola za koja su ovlašćena kontrola tela**

Član 45.

Za poslove iz oblasti službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti raspisuje se konkurs i ovlašćuje kontrolno telo u skladu sa zakonom kojim se uređuju službene kontrole.

Kontrolno telo za poslove iz stava 1. ovog člana, pored opštih zahteva u skladu sa zakonom kojim se uređuju službene kontrole, mora da bude upisano u nadležni registar, kao pravno lice i akreditovano u skladu sa standardom za „Ocenjivanje usaglašenosti tela za sertifikaciju proizvoda, procesa i usluga” EN ISO/IEC 17065, od strane Akreditacionog tela Srbije u skladu sa zakonom kojim se uređuje akreditacija.

Kontrolnom telu iz stava 2. ovog člana dodeljuje se kodni broj.

**Uslovi u pogledu poslova službenih kontrola
i drugih službenih aktivnosti**

Član 46.

Ministarstvo, ne može da ovlasti kontrolno telo za sledeće poslove službenih kontrola i poslove drugih službenih aktivnosti, i to:

- 1) nadzor drugih kontrolnih tela;
- 2) odobravanje odstupanja, osim odstupanja za upotrebu biljnog reproduktivnog materijala koji ne potiče iz organske proizvodnje;
- 3) prijavu aktivnosti subjekata odnosno grupe subjekata u skladu sa članom 39. stav 1. ovog zakona;
- 4) procenu verovatnoće neusaglašenosti kojim se uređuje stopa učestalosti obavljanja fizičkih provera organskih pošiljaka pre njihovog stavljanja na tržište;
- 5) uspostavljanje zajedničkog kataloga mera za slučajeve sumnje na neusaglašenost i utvrđene neusaglašenosti u skladu sa ovim zakonom.

Ministarstvo može rešenjem u potpunosti ili delimično da oduzme ovlašćenje izdato kontrolnom telu, ako:

- 1) postoje dokazi da kontrolno telo ne izvršava poslove u skladu sa zahtevima propisanim ovim zakonom;
- 2) kontrolno telo ne sprovodi blagovremene i odgovarajuće aktivnosti za otklanjanje utvrđenih neusaglašenosti;
- 3) je utvrđeno da je narušena nepristrasnost ili nezavisnost kontrolnog tela,
ili
- 4) je akreditacija izdata kontrolnom telu u skladu sa članom 45. stav 2. ovog zakona suspendovana ili oduzeta.

Ako je Ministarstvo potpuno ili delimično oduzelo kontrolnom telu ovlašćenje za obavljanje poslova službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u skladu sa stavom 2. ovog člana, donosi odluku o važenju sertifikata koje je kontrolno telo izdalo pre datuma delimičnog ili potpunog oduzimanja ovlašćenja, i o svojoj odluci obaveštava subjekte, odnosno grupe subjekata.

Ministarstvo može potpuno ili delimično da oduzme kontrolnom telu ovlašćenje, i to:

1) na period do 12 meseci tokom kojeg kontrolno telo treba da ispravi nedostatke ili neusaglašenosti utvrđene tokom nadzora izvršenog od strane inspektora za organsku proizvodnju;

ili

2) na period na koji je suspendovana ili oduzeta akreditacija iz stava 2. tačka 4) ovog člana.

Ako je rešenjem Ministra oduzeto ovlašćenje, kontrolno telo ne izdaje sertifikat iz člana 41. stav 1. ovog zakona za oblasti za koje je ovlašćenje oduzeto.

Rešenje iz stava 2. ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Ministarstvo donosi rešenje da li će sertifikat iz člana 41. stav 1. ovog zakona koje je kontrolno telo izdalo pre datuma potpunog ili delimičnog oduzimanja ovlašćenja i dalje biti važeći i o tome obaveštava subjekte, odnosno grupe subjekata na koje se sertifikat odnosi.

Ministarstvo ukida rešenje o delimičnom ili potpunom oduzimanju ovlašćenja, nakon što kontrolno telo ispravi nedostatke ili neusaglašenosti iz stava 4. tačke 1) ovog člana ili nakon što je akreditaciono telo ukinulo suspenziju akreditacije iz stava 4. tačke 2) ovog člana.

Ministar bliže propisuje uslove u pogledu poslova službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti koje mogu obavljati kontrolna tela kao i uslove za oduzimanje ovlašćenja kontrolnim telima i bliže propisuje zahteve za dodeljivanje kodnog broja kontrolnom telu kao i njegovu sadržinu.

Zahtev za ovlašćenje kontrolnog tela

Član 47.

Kontrolno telo, u skladu sa članom 45. ovog zakona, podnosi prijavu na konkurs za utvrđivanje ispunjenosti uslova za vršenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u oblasti organske proizvodnje.

Uz prijavu iz stava 1. ovog člana kontrolno telo dostavlja Ministarstvu naročito sledeću dokumentaciju:

1) akt o postupku procene rizika, kojim se utvrđuje, posebno, osnov za intenzitet i učestalost provere usaglašenosti subjekta i grupe subjekata;

2) akt o standardnom postupku kontrole, koji treba da sadrži detaljan opis kontrolnih mera, koje kontrolno telo primenjuje na subjekte odnosno grupe subjekata koji su predmet njegove kontrole;

3) spisak mera koje su u skladu sa zajedničkim katalogom mera, a koje se primenjuju na subjekte odnosno grupe subjekata u slučaju sumnje na neusaglašenost ili utvrđene neusaglašenosti;

4) akt o postupcima za efikasno praćenje poslova službene kontrole i drugih službenih aktivnosti koje se sprovode u vezi sa subjektom odnosno grupom subjekata i postupke za izveštavanje o tim zadacima.

Kontrolno telo dužno je da svaku promenu podataka iz stava 2. tač. 1) do 4) ovog člana prijavi Ministarstvu u roku od 30 dana od dana nastale promene.

Spisak ovlašćenih kontrolnih tela

Član 48.

Ministarstvo utvrđuje spisak ovlašćenih kontrolnih tela koji objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Spisak iz stava 1. ovog člana sadrži puno poslovno ime, adresu, kodni broj i sve relevantne informacije u vezi sa kontrolnim telom i njegovim ovlašćenjima.

Nadležnosti kontrolnih tela

Član 49.

Kontrolno telo koje je ovlašćeno za obavljanje poslova službene kontrole i drugih službenih aktivnosti u skladu sa članom 45. ovog zakona, dužno je da:

- 1) na zahtev inspektora za organsku proizvodnju dostavi rezultate službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti koje je sproveo;
- 2) odmah obavesti inspektora za organsku proizvodnju o rezultatu službenih kontrola koje upućuje na neusaglašenost ili ukazuje na verovatnoću postojanja neusaglašenosti, osim ako je posebnim propisom drugačije uređeno;
- 3) inspektoru za organsku proizvodnju obezbedi pristup prostorijama i objektima u mestu na kojem obavlja aktivnosti, sarađuje i pruža odgovarajuću pomoć;
- 4) unosi podatke u elektronsku bazu podataka koju vodi Ministarstvo.

Kontrolno telo dužno je da Ministarstvu dostavi, naročito sledeće:

- 1) spisak subjekata i grupe subjekata do 31. januara tekuće godine, a koji su bili predmet njegove kontrole do 31. decembra prethodne godine;
- 2) izveštaj o službenim kontrolama i drugim službenim aktivnostima sprovedenim u prethodnoj godini, do 31. marta tekuće godine;
- 3) izveštaj koji sadrži relevantne informacije o slučajevima kontaminacije nedozvoljenim proizvodima ili supstancama u prethodnoj godini za subjekte i grupe subjekata sa kojima imaju zaključene ugovore iz člana 39. stav 2. ovog zakona, do 31. marta tekuće godine.

Izveštaj iz stava 2. tačka 3) ovog člana mora da sadrži naziv subjekta, odnosno grupe subjekata, kao i podatke o prirodi otkrivene kontaminacije, a posebno o uzroku, izvoru i nivou kontaminacije, kao i količini i prirodi kontaminiranih proizvoda, a u slučaju njihovog izvoza i podatke o zemlji u koju se izvozi, kao i o zemlji kroz koju se vrši tranzit.

Kontrolno telo dužno je da izveštaje iz stava 2. tačka 2) ovog člana dostavi i inspektoru za organsku proizvodnju.

Kontrolno telo dužno je u svom radu da postupa u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka tokom obavljanja poslova kontrole i sertifikacije.

Kontrolor kontrolnog tela, u svom radu:

- 1) ne može vršiti službene kontrole u sopstvenim proizvodnim jedinicama;
- 2) ne može biti subjekt, odnosno vlasnik subjekta, koji kontroliše i sertifikuje isto kontrolno telo;
- 3) ne može donositi odluke o sertifikaciji za sopstvene proizvodne jedinice;
- 4) može obavljati poslove kontrole u drugom ovlašćenom kontrolnom telu, samo ako oba organa daju saglasnost i ako ne postoji sukob interesa.

Ministar bliže propisuje sadržinu obrazaca za statističke podatke, sadržinu obrasca izveštaja o sprovedenim službenim kontrolama i drugim službenim aktivnostima, sadržinu i vrste izveštaja kontrolnih tela, sadržinu i način unosa podataka u elektronsku bazu podataka koju vodi Ministarstvo.

Zahtevi službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u organskoj proizvodnji

Član 50.

Službene kontrole i druge službene aktivnosti se sprovode tokom celog procesa u svim fazama proizvodnje, pripreme i distribucije, a u cilju provere da li su proizvodi iz člana 2. ovog zakona proizvedeni u skladu sa ovim zakonom.

Službene kontrole i druge službene aktivnosti koje se sprovode u skladu sa stavom 1. ovog člana radi provere usaglašenosti sa ovim zakonom, posebno obuhvataju:

1) kontrolu da li se od strane subjekta, odnosno grupe subjekata primenjuju preventivne mere i mere predostrožnosti u svakoj fazi proizvodnje, pripreme i distribucije, iz člana 10. stav 1. tačka 5) ovog zakona i člana 30. ovog zakona;

2) kada se na poljoprivrednom gazdinstvu nalaze proizvodne jedinice koje nisu organske, proizvodne jedinice iz perioda konverzije, kontrolu evidencije i mera ili postupaka radi jasnog i efikasnog razdvajanja organskih proizvodnih jedinica, proizvodnih jedinica u periodu konverzije i proizvodnih jedinica koje nisu organske, kontrolu proizvoda proizvedenih na tim jedinicama, kontrolu supstanci i proizvoda koji se upotrebljavaju u organskim proizvodnim jedinicama, proizvodnim jedinicama u prelaznom periodu i proizvodnim jedinicama koje nisu organske, kontrolu na parcelama za koje je period pre početka perioda konverzije priznat kao deo perioda konverzije i provere na proizvodnim jedinicama koje nisu organske;

3) ako subjekti, odnosno grupe subjekata istovremeno sakupljaju organske proizvode, proizvode iz perioda konverzije i proizvode koji nisu organski, pripremaju ih i skladište u istoj jedinici, oblasti ili prostorijama za pripremu, odnosno transportuju ih do drugih subjekata ili jedinica, proveru evidencije i mera, postupaka ili procedura uspostavljenih da se obezbedi da se postupci sprovode prostorno ili vremenski odvojeno, da se sprovode odgovarajuće mere čišćenja i, po potrebi, mere za sprečavanje zamene proizvoda, da su organski proizvodi i proizvodi iz perioda konverzije identifikovani u svakom trenutku i da se organski proizvodi, proizvodi iz perioda konverzije i proizvodi koji nisu organski skladište, pre ili posle postupaka pripreme, tako da su prostorno ili vremenski odvojeni jedni od drugih;

4) kontrolu uspostavljanja i funkcionisanja sistema interne kontrole kod grupe subjekata;

5) ako su subjekti izuzeti od obaveze prijave u skladu sa članom 39. stav 3. ovog zakona proveriti da li su ispunjeni zahtevi za to izuzeće, kao i proveru proizvoda koje prodaju ti subjekti.

Službene kontrole i druge službene aktivnosti sprovode se u skladu sa stavom 1. ovog člana na način da se posebno vodi računa o sledećem:

1) vrsti, veličini i strukturi subjekta, odnosno grupe subjekata;

2) dužini perioda tokom kojeg se subjekt, odnosno grupa subjekata bave organskom proizvodnjom, pripremom i distribucijom;

3) rezultatima službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti sprovedenih u skladu sa stavom 2. ovog člana;

4) vremenu koje je relevantno za obavljene aktivnosti;

5) kategoriji proizvoda;

6) vrsti, količini i vrednosti proizvoda kao i njihovom razvoju tokom vremena;

7) mogućnosti mešanja proizvoda ili kontaminacije neodobrenim proizvodima ili supstancama;

8) primeni odstupanja ili izuzeća od zahteva od strane subjekta, odnosno grupe subjekata;

9) kritičnim tačkama u vezi sa neusaglašenostima i verovatnoći neusaglašenosti u svakoj fazi proizvodnje, pripreme i distribucije;

10) aktivnostima koje su poverene podugovaračima.

Provera usaglašenosti

Član 51.

Svi subjekti, odnosno grupe subjekata, osim onih iz člana 39. stava 3. ovog zakona podležu proverbi usaglašenosti najmanje jednom godišnje.

Provera usaglašenosti sa ovim zakonom, uključuje fizički pregled na terenu, osim ako su ispunjeni sledeći uslovi:

1) u prethodnim kontrolama subjekta, odnosno grupe subjekata nije otkrivena nikakva neusaglašenost koja utiče na integritet organskih proizvoda ili proizvoda iz perioda konverzije tokom najmanje tri uzastopne godine;

i

2) subjekt, odnosno grupa subjekata ocenjeni su na osnovu elemenata iz člana 50. st. 1. i 3. ovog zakona, da je verovatnoća njihove neusaglašenosti mala.

Period provere usaglašenosti sa ovim zakonom iz stava 2. ovog člana, između dva fizička pregleda na terenu, ne sme da bude duži od 24 meseca.

Službene kontrole i druge službene aktivnosti iz člana 50. stav 1. ovog zakona koje se sprovode radi provere usaglašenosti sa ovim zakonom treba da se sprovode tako da osiguraju:

1) da se minimalan procenat svih službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti subjekta, odnosno grupe subjekata obavlja bez prethodne najave;

2) da se obavlja minimalni procenat dodatnih kontrola u skladu sa posebnim propisom;

3) uzimanje minimalnog broja uzoraka koji se uzimaju u skladu sa metodama i tehnikama službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti prema potrebi, obuhvatajući uzimanje uzoraka, analizu, dijagnostiku i ispitivanja;

4) da se u vezi sa proverom usaglašenosti kontroliše minimalni broj subjekata koji su članovi grupe subjekata.

Izdavanje ili ponovno izdavanje sertifikata iz člana 41. stav 1. ovog zakona bazira se na rezultatima provere usaglašenosti iz člana 50. ovog zakona i st. 1. do 4. ovog člana.

Zapisnik kontrolnog tela

Član 52.

Kontrolno telo sačinjava zapisnik za svaku službenu kontrolu i drugu službenu aktivnost koju sprovede.

Zapisnik se može sačiniti u papirnom ili u elektronskom obliku, koji mora da sadrži:

1) svrhu službene kontrole i druge službene aktivnosti;

2) metode kontrole koje su primenjene;

- 3) rezultat službene kontrole i druge službene aktivnosti;
- 4) kada je to potrebno i mere koje subjekat, odnosno grupa subjekata treba da sprovede kao rezultat službene kontrole.

Zapisnik se sačinjava za svaku službenu kontrolu i drugu službenu aktivnost sprovedenu radi provere usaglašenosti sa ovim zakonom koji se potpisuje od strane subjekta, odnosno grupe subjekata, kako bi se potvrdio prijem zapisnika.

Ministar bliže propisuje zahteve o minimalnom procentu svih službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti subjekta, odnosno grupe subjekata koje se vrše bez prethodne najave, minimalnom procentu dodatnih kontrola, minimalnom broju uzetih uzoraka, zahteve o uslovima za vršenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti koje se sprovode radi obezbeđivanja sledljivosti u svim fazama proizvodnje, pripreme i distribucije, kao i usaglašenosti sa ovim zakonom, a koje se odnose na proveru evidencije u službenim dokumentima, kontrolu posebnih kategorija subjekata, rok u kome se vrše propisane kontrole, uključujući i fizičke kontrole, kao i prostore i lokacije na kojima se te kontrole vrše.

Obraveze inspektora za organsku proizvodnju

Član 53.

Inspektor za organsku proizvodnju po potrebi organizuje nadzor kontrolnih tela uzimajući u obzir akreditaciju, uz izbegavanje dupliranja posla.

Inspektor za organsku proizvodnju redovno, najmanje jednom godišnje, a u slučaju ozbiljnih nepravilnosti odmah dostavlja Ministarstvu relevantne informacije i izveštaje o vršenju nadzora, službene kontrole i drugih službenih aktivnosti.

Inspektor za organsku proizvodnju dužan je, da:

- 1) poseduje pisane procedure za vršenje nadzora nad kontrolnim telima, radi provere da se poslovi za koje su ovlašćeni od strane Ministarstva izvršavaju efikasno, nezavisno i objektivno, posebno u pogledu intenziteta i učestalosti provere usaglašenosti rada kontrolnih tela sa ovim zakonom, kao i pisane procedure za vršenje nadzora nad subjektom, odnosno grupom subjekata;
- 2) poseduje procedure za obezbeđivanje nepristrasnosti, kvaliteta i doslednosti službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti koje obavlja na svim nivoima;
- 3) poseduje procedure da zaposleni koji vrše službene kontrole i druge službene aktivnosti nisu u sukobu interesa;
- 4) ima pristup adekvatnim laboratorijskim kapacitetima za analizu, testiranje i dijagnozu;
- 5) imaju pristup dovoljnom broju odgovarajućih kvalifikovanih i iskusnih zaposlenih, tako da se službene kontrole i druge službene aktivnosti mogu obavljati efikasno i efektivno;
- 6) poseduju odgovarajuću i pravilno održavanu opremu za efikasno i efektivno obavljanje službene kontrole i drugih službenih aktivnosti;
- 7) imaju uspostavljene procedure o pristupu zaposlenih prostorijama i dokumentima koje čuvaju subjekti kako bi mogli pravilno da obavljaju svoje zadatke;
- 8) podatke dobijene od kontrolnih tela u skladu sa članom 49. ovog zakona, kao i informacije o merama koje kontrolno telo u slučaju utvrđene ili verovatne neusaglašenosti, primenjuje u svrhu službene kontrole i drugih službenih aktivnosti.

Inspektor za organsku proizvodnju sastavlja izveštaj o sprovedenom nadzoru.

Obaveze subjekta, odnosno grupe subjekata

Član 54.

Subjekti, odnosno grupe subjekata, dužni su da :

- 1) vode evidenciju radi dokazivanja usaglašenosti sa ovim zakonom;
- 2) daju izjave i druge podatke potrebne za službene kontrole;
- 3) preduzimaju preventivne mere i mere predostrožnosti kako bi se osigurala usaglašenost sa ovim zakonom.

Subjekti, odnosno grupe subjekata u vezi sa izvršenim službenim kontrolama, daju izjavu koja sadrži sledeće:

- 1) pun opis organske proizvodne jedinice ili jedinice u periodu konverzije, kao i aktivnosti koje se sprovode u skladu sa ovim zakonom;
- 2) relevantne preventivne mere i mere predostrožnosti koje treba preduzeti da bi se obezbedila usaglašenost sa ovim zakonom;

3) kao i dodatne obaveze, u slučaju:

(1) da je sumnja u postojanje neusaglašenosti potvrđena, da sumnja ne može biti otklonjena ili da je utvrđena neusaglašenost koja utiče na integritet predmetnih proizvoda, pismeno i bez nepotrebnog odlaganja obavesti kupce proizvoda i dostavi relevantne informacije inspektoru za organsku proizvodnju i kontrolnom telu,

(2) izbora drugog kontrolnog tela ili u slučaju povlačenja iz organske proizvodnje dužan je da prihvati prenos dokumentacije o kontroli, s tim da poslednje kontrolno telo čuva dokumentaciju o kontroli, najmanje pet godina,

(3) povlačenja iz organske proizvodnje, odmah obavesti Ministarstvo i kontrolno telo,

(4) kada podugovarači podležu kontroli od strane različitih kontrolnih tela, prihvati razmenu informacija između kontrolnih tela.

Zahtevi o postupcima i procedurama

u slučaju sumnje na neusaglašenost i utvrđene neusaglašenosti

Član 55.

U slučaju sumnje na neusaglašenost ili informacije koje na to ukazuju, kao i informacija od subjekta, odnosno grupe subjekata, drugih organa ili drugih kontrolnih tela da subjekt, odnosno grupa subjekata namerava da upotrebi ili stavi na tržište proizvod koji nije u skladu sa ovim zakonom, ili je obeležen odnosno označen na način koji upućuje na organsku proizvodnju, u skladu sa čl. 33. do 37. ovog zakona, inspektor za organsku proizvodnju i kontrolno telo, dužni su da:

1) odmah sprovedu službenu istragu u cilju provere usaglašenosti sa ovim zakonom, koja se mora završiti što pre, u razumnom roku, uzimajući u obzir rok trajanja proizvoda, kao i složenost slučaja i na osnovu istrage sačini izveštaj o rezultatima službene istrage;

2) privremeno zabrane stavljanje na tržište predmetne proizvode kao organske proizvode ili proizvode iz perioda konverzije, kao i da zabrane njihovu upotrebu u organskoj proizvodnji za vreme dok se čekaju rezultati službene istrage iz stava 1. tačke 1) ovog člana.

Pre donošenja izveštaja o rezultatima službene istrage iz stava 1. tačka 1) ovog člana, inspektor za organsku proizvodnju ili kontrolno telo omogućuju subjektu, odnosno grupi subjekata da iznesu svoje komentare.

U slučaju da se na osnovu rezultata službene istrage iz stava 1. tačke 1) ovog člana ne pokaže neusaglašenost koja utiče na integritet organskih proizvoda ili proizvoda iz perioda konverzije, subjektu, odnosno grupi subjekata se dozvoljava upotreba predmetnih proizvoda ili njihovo stavljanje na tržište kao organskih proizvoda ili proizvoda iz perioda konverzije.

Kontrolno telo odnosno inspektor za organsku proizvodnju primenjuje zajednički katalog mera za slučajeve sumnje na neusaglašenost i utvrđene neusaglašenosti.

Ministar propisuje zajednički katalog mera za slučajeve sumnje na neusaglašenost i utvrđene neusaglašenosti iz stava 4. ovog člana.

Zahtevi o merama u slučaju neusaglašenosti koja utiče na integritet organskih proizvoda ili proizvoda iz perioda konverzije

Član 56.

U slučaju neusaglašenosti koja utiče na integritet organskih proizvoda ili proizvoda iz perioda konverzije u svim fazama proizvodnje, pripreme i distribucije, usled upotrebe neodobrenih proizvoda, supstanci ili postupaka, ili mešanja sa proizvodima koji nisu iz organske proizvodnje, kontrolno telo dužno je, da preduzme:

1) sve aktivnosti neophodne za utvrđivanje porekla i stepena neusaglašenosti i utvrđivanje odgovornosti subjekta, odnosno grupe subjekata;

2) odgovarajuće mere kojima se obezbeđuje da navedeni subjekat, odnosno grupa subjekata otkloni neusaglašenosti i spreči buduće pojave takve neusaglašenosti;

3) aktivnosti kojima se obezbeđuje da pri označavanju i oglašavanju cele predmetne serije proizvoda ili proizvodne serije, nema upućivanja na organsku proizvodnju.

U slučaju ozbiljne, ponovljene ili trajne neusaglašenosti, kontrolno telo obezbeđuje da se subjektima, odnosno grupama subjekata, uz mere utvrđene u stavu 1. ovog člana zabrani stavljanje na tržište na određen period proizvoda koji upućuju na organsku proizvodnju kao i da im se prema potrebi oduzme sertifikat iz člana 41. stav 1. ovog zakona.

Zahtevi o razmeni podataka

Član 57.

U slučaju da inspektor za organsku proizvodnju, odnosno kontrolno telo utvrdi postojanje neusaglašenosti, odnosno sumnje na neusaglašenost koja utiče na integritet organskih proizvoda ili proizvoda iz perioda konverzije, dužni su da bez odlaganja međusobno podele podatke.

Ukoliko iz stava 1. ovog člana može imati posledice za drugu državu, Ministarstvo je dužno da takve podatke bez odlaganja šalje nadležnim telima te druge države.

Ministarstvo, inspektor za organsku proizvodnju odnosno kontrolno telo međusobno razmenjuju i druge relevantne podatke.

Kada tokom službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti koje se sprovede nad organskim proizvodima poreklom iz druge zemlje, kontrolno telo, inspektor za organsku proizvodnju ili drugi organ koji sprovodi službenu kontrolu utvrdi da takvi proizvodi predstavljaju rizik za zdravlje ljudi, životinja ili biljaka, dobrobit životinja ili sadrže GMO i sredstava za zaštitu bilja, takođe na životnu sredinu, ili predstavljaju potencijalno ozbiljnu povredu tih zahteva, oni će, bez odlaganja, obavestiti

Ministarstvo, koje će posledično obavestiti nadležne organe zemlje, zemlje otpreme i bilo koje druge zainteresovane zemlje kako bi se tim nadležnim organima omogućilo da preduzmu odgovarajuće mere.

U slučaju postojanja sumnje na neusaglašenost ili utvrđenu neusaglašenost u odnosu na proizvode koje kontroliše drugo kontrolno telo, kontrolno telo je dužno da odmah obavesti drugo kontrolno telo.

Na zahtev koji je opravdan potrebom da se potvrdi da je neki proizvod proizveden u skladu sa ovim zakonom, kontrolno telo, odnosno inspektor za organsku proizvodnju preko Ministarstva razmenjuje podatke o rezultatima obavljenih službenih kontrola sa nadležnim organima drugih zemalja.

Ministarstvo razmenjuje podatke o službenim kontrolama i drugim službenim aktivnostima kontrolnih tela sa Akreditacionim telom Srbije.

Ministarstvo dostavlja podatke o subjektu, odnosno grupi subjekata Upravi za agrarna plaćanja.

Ministar bliže propisuje vrste podataka koje se razmenjuju i način njihove razmene.

VI. STAVLJANJE NA TRŽIŠTE ORGANSKIH PROIZVODA

Uvoz organskih proizvoda i proizvoda iz perioda konverzije

Član 58.

Organski proizvod ili proizvod iz perioda konverzije iz uvoza mogu se staviti na tržište pod uslovom da su proizvedeni u skladu sa propisima EU za organsku proizvodnju odnosno sa propisima zemalja sa kojima EU ima potpisan sporazum o ekvivalentnosti, odnosno trgovinski sporazum.

Organski proizvod ili proizvod iz perioda konverzije iz drugih zemalja mogu se staviti na tržište, pod uslovom da sa Republikom Srbijom imaju potpisan bilateralni ili multilateralni trgovinski sporazum kojim se priznaje da imaju sistem proizvodnje koji ispunjava iste ciljeve i principe primenom zahteva koji obezbeđuju nivo usaglašenosti kao u Republici Srbiji.

Nadležni inspektor na graničnom kontrolnom mestu, carinskom skladištu i mestu carinjenja u skladu sa ovim zakonom, zakonom kojim se uređuje bezbednost hrane i zakonom kojim se uređuju službene kontrole, dužan je da zabrani uvoz organskih proizvoda ili proizvoda iz perioda konverzije ukoliko ne ispunjavaju zahteve koji su propisani ovim zakonom.

Za organski proizvod ili proizvod iz perioda konverzije koji se uvozi, kontrolno telo na osnovu izvršene kontrole dokumentacije i sertifikata koji je izdat od nadležnog organa zemlje porekla izdaje potvrdu da je taj proizvod proizveden u skladu sa ovim zakonom, koja je službena potvrda u skladu sa zakonom kojim se uređuju službene kontrole.

Uvezeni organski proizvodi moraju biti u odgovarajućem pakovanju, kontejnerima ili vozilima koji su zatvoreni tako da se pristup sadržaju ne može ostvariti bez oštećenja pakovanja, odnosno pečata (plombe) na način koji sprečava zamenu njihovog sadržaja.

Ministar bliže propisuje dokumentaciju koja se dostavlja radi izdavanja potvrde iz stava 4. ovog člana.

Izvoz organskih proizvoda i podaci o izvozu

Član 59.

Subjekt, odnosno grupa subjekata koji izvoze organske proizvode i/ili proizvode iz perioda konverzije dužni su da u jedinstvenoj carinskoj ispravi odnosno JCI obrascu navedu tražene podatke o proizvodu koji se izvozi u skladu sa propisom kojim se uređuju obrasci u carinskom postupku.

Organ nadležan za carinske poslove dužan je da Ministarstvu podnese izveštaj o izvozu organskih proizvoda koji sadrži zemlju izvoza, naziv izvoznika, vrstu i količinu izvezenih organskih proizvoda, najkasnije do 31. januara tekuće godine za prethodnu godinu, a u slučaju potrebe i pre 31. januara tekuće godine.

Izveštaj o izvozu organskih proizvoda sadrži zemlju izvoza, naziv izvoznika, kao i vrstu, količinu i vrednost organskih proizvoda koji se izvoze.

Subjekt, odnosno grupa subjekata koji izvozi organske proizvode dužan je da na carinskim dokumentima navede da su proizvodi organski.

VII. NADZOR

Nadzor nad primenom zakona i propisa

Član 60.

Nadzor nad primenom odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo preko veterinarskih inspektora, fitosanitarnih inspektora, inspektora za organsku proizvodnju i ministarstvo nadležno za poslove zdravlja preko sanitarnih inspektora u skladu sa ovim zakonom, zakonom kojim se uređuju službene kontrole i zakonom kojim se uređuje bezbednost hrane.

Prava i dužnosti inspektora za organsku proizvodnju

Član 61.

Pored ovlašćenja datih zakonom kojim se uređuju službene kontrole i ovim zakonom u vršenju poslova službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti, kao i zakonom kojim se uređuje bezbednost hrane, inspektor za organsku proizvodnju ima pravo i dužnost da proverava:

- 1) da li kontrolno telo ispunjava uslove za obavljanje poslova kontrole i sertifikacije u organskoj proizvodnji;
- 2) da li kontrolno telo dostavlja spiskove i izveštaje u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 3) da li kontrolno telo vrši službene kontrole i druge službene aktivnosti u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 4) da li kontrolno telo obavlja razmenu informacija u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 5) da li subjekt, odnosno grupa subjekata vrši označavanje i oglašavanje proizvoda u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 6) da li subjekt, odnosno grupa subjekata obavlja organsku proizvodnju u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 7) da li grupa subjekata ispunjava uslove u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 8) da li subjekt, odnosno grupa subjekata obavlja preradu u skladu sa odredbama ovog zakona;

9) da li se skladištenje, prevoz, obeležavanje, stavljanje na tržište, uvoz i izvoz organskih proizvoda vrši u skladu sa odredbama ovog zakona;

10) da li je proizvod proizveden u skladu sa odredbama ovog zakona;

11) poslovnu dokumentaciju kontrolnog tela u vezi sa službenim kontrolama i drugim službenim aktivnostima i sertifikacijom organskih proizvoda;

12) poslovnu dokumentaciju subjekta odnosno grupe subjekata u vezi sa sprovođenjem ovog zakona;

13) izvršavanje zahteva u skladu sa odredbama ovog zakona.

Mere koje nalaže inspektor za organsku proizvodnju, nadležni granični

inspektor i sanitarni inspektor

Član 62.

U vršenju poslova iz člana 61. ovog zakona inspektor za organsku proizvodnju, dužan je da:

1) privremeno zabrani kontrolnom telu da obavlja poslove službene kontrole i druge službene aktivnosti ako prestane da ispunjava uslove za ovlašćenje utvrđene ovim zakonom, ili ako poslove službene kontrole i druge službene aktivnosti ne obavlja u skladu sa ovim zakonom;

2) privremeno zabrani subjektu odnosno grupi subjekata označavanje i oglašavanje proizvoda za koje je utvrđeno da nisu proizvedeni u skladu sa ovim zakonom;

3) privremeno zabrani subjektu odnosno grupi subjekata stavljanje na tržište proizvoda koji nisu proizvedeni u skladu sa ovim zakonom;

4) podnese zahtev za pokretanje prekršajnog postupka, prijavu za privredni prestup i krivičnu prijavu zbog povrede odredaba ovog zakona;

5) naredi druge mere i preduzme druge radnje u skladu sa ovim zakonom.

Pored upravnih mera i radnji iz stava 1. ovog člana koje preduzima inspektor za organsku proizvodnju, nadležni granični inspektor koji sprovodi službenu kontrolu i druge službene aktivnosti na graničnom kontrolnom mestu, carinskom skladištu ili na mestu carinjenja dužan je da zabrani uvoz organskih proizvoda ili proizvoda iz perioda konverzije ukoliko ne ispunjavaju zahteve koji su propisani ovim zakonom.

Pored upravnih mera i radnji iz stava 1. ovog člana koje preduzima inspektor za organsku proizvodnju, sanitarni inspektor koji sprovodi službenu kontrolu i druge službene aktivnosti u carinskom skladištu ili na mestu carinjenja dužan je da zabrani uvoz organskih proizvoda ili proizvoda iz perioda konverzije ukoliko ne ispunjavaju zahteve koji su propisani ovim zakonom.

Mere iz stava 1. tač. 1) – 5) ovog člana nalažu se rešenjem inspektora za organsku proizvodnju.

Mera iz stava 2. ovog člana nalažu se rešenjem nadležnog graničnog inspektora.

Mera iz stava 3. ovog člana nalažu se rešenjem sanitarnog inspektora.

Nadležnost za rešavanje o žalbi

Član 63.

Na rešenje inspektora za organsku proizvodnju, nadležnog graničnog inspektora i sanitarnog inspektora, može se izjaviti žalba ministru odnosno ministru nadležnom za poslove zdravlja u roku od osam dana od dana dostavljanja rešenja.

O žalbi ministar odnosno ministar nadležan za poslove zdravlja odlučuje u roku od 30 dana od dana dostavljanja žalbe.

Žalba ne odlaže izvršenje rešenja.

Rešenje ministra odnosno ministra nadležnog za poslove zdravlja po žalbi iz stava 1. ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Obaveze lica nad kojima se obavlja službena kontrola

Član 64.

Subjekt, odnosno grupa subjekata i kontrolno telo dužni su da inspektoru za organsku proizvodnju omoguće obavljanje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti.

Lica iz stava 1. ovog člana dužna su da na zahtev inspektora za organsku proizvodnju u određenom roku stave na uvid potrebna dokumenta i predmete, odnosno materijale i pruže drugu potrebnu pomoć za obavljanje poslova službene kontrole.

VIII. KAZNE NE ODREDBE

Privredni prestup kontrolnog tela

Član 65.

Novčanom kaznom od 800.000 do 3.000.000 dinara kazniće se za privredni prestup pravno lice – kontrolno telo, ako:

- 1) ne izda sertifikat subjektu ili grupi subjekata koji su prijavili svoje aktivnosti i dobili rešenje o upisu u Registar i koji ispunjavaju zahteve u skladu sa ovim zakonom (član 41. stav 1);
- 2) sertifikat nije u skladu sa ovim zakonom (član 41);
- 3) više kontrolnih tela izda sertifikat za istu kategoriju proizvoda iz člana 41. stav 6. ovog zakona, uključujući slučajeve u kojima subjekat, odnosno grupa subjekata učestvuje u različitim fazama proizvodnje, pripreme i distribucije;
- 4) kontrolno telo izda pojedinačni sertifikat subjektu kao članu grupe subjekata za jednu aktivnost koja je obuhvaćena sertifikacijom grupe subjekata kojoj pripada (član 41. stav 7);
- 5) obavlja poslove kontrole i sertifikacije, bez ovlašćenja Ministarstva za obavljanje tih poslova (član 45);
- 6) ne obavesti Ministarstvo o promeni podataka u roku od 30 dana od nastale promene (član 47. stav 3);
- 7) kontrolno telo ne ispunji zahteve iz člana 49. st. 1. i 2. ovog zakona;
- 8) kontrolno telo ne postupa u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka tokom obavljanja kontrole i sertifikacije (član 49. stav 5);
- 9) kontrolno telo ne ispunjava zahteve iz člana 49. stav 6. tač. 1) do 4) ovog zakona;
- 10) kontrolno telo ne sprovodi službene kontrole i druge službene aktivnosti u skladu sa članom 50. ovog zakona;
- 11) kontrolno telo u slučaju sumnje na neusaglašenost ili informacije koje na to ukazuju odmah ne sprovede službenu istragu u cilju provere usaglašenosti sa ovim zakonom (član 55. stav 1. tačka 1));

12) kontrolno telo u slučaju sumnje na neusaglašenost ili informacije koje na to ukazuju dok se čekaju rezultati službene istrage privremeno ne zabrani stavljanje na tržište predmetne proizvode kao organske proizvode ili proizvode iz perioda konverzije i ne zabrani njihovu upotrebu u organskoj proizvodnji (član 55. stav 1. tačka 2));

13) kontrolno telo pre donošenja izveštaja o rezultatima službene istrage, ne omogući subjektu ili grupi subjekata da iznese svoje primedbe (član 55. stav 2);

14) kontrolno telo u slučaju nesuglašenosti koja utiče na integritet organskih proizvoda ili proizvoda iz perioda konverzije ne preduzme aktivnosti u skladu sa članom 56. ovog zakona;

15) izda potvrdu za proizvod iz uvoza koji nije proizveden u skladu sa ovim zakonom (član 58. stav 4).

Za privredni prestup iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu – kontrolnom telu novčanom kaznom od 80.000 do 200.000 dinara.

Za radnje iz stava 1. pored novčane kazne može se izreći i zaštitna mera zabrane pravnom licu da se bavi određenom privrednom delatnošću, odnosno zaštitna mera zabrane odgovornom licu da vrši određene dužnosti, u trajanju od šest meseci do sedam godina, računajući od dana pravosnažnosti presude.

Privredni prestup pravnog lica - subjekta odnosno, grupe subjekata

Član 66.

Novčanom kaznom od 800.000 do 3.000.000 dinara kazniće se za privredni prestup pravno lice – subjekt odnosno, grupa subjekata, ako:

1) se ne pridržava opštih zahteva organske proizvodnje, koji su propisani ovim zakonom (član 10);

2) tokom čitavog perioda konverzije ne primenjuje sve zahteve organske proizvodnje koji su propisani ovim zakonom (član 11. stav 2);

3) se za proizvode od algi i proizvode iz akvakulture ne pridržavaju perioda konverzije i zahteva proizvodnje, koji su propisani ovim zakonom (član 11. stav 3);

4) u organskoj proizvodnji upotrebljava GMO, proizvode proizvedene od GMO-a i proizvode proizvedene pomoću GMO-a, u hrani ili hrani za životinje, odnosno kao hranu ili hranu za životinje, kao pomoćna sredstva u preradi, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, oplemenjivače zemljišta, biljni reproduktivni materijal, mikroorganizmi ili životinje (član 12. stav 1);

5) se biljke ne gaje na zemljištu, osim ako one prirodno ne rastu u vodi (član 14. stav 1. tačka 1));

6) se koristi hidroponska proizvodnja, odnosno metod gajenja bilja koji prirodno ne raste u vodi, kod kojeg se korenje nalazi samo u hranljivom rastvoru ili u inernom mediju kojem je dodat hranljivi rastvor (član 14. stav 1. tačka 2));

7) ne koristi tehnike koje imaju za cilj da spreče ili smanje na najmanju moguću meru zagađenje životne sredine (član 14. stav 1. tačka 3));

8) stavlja na tržište biljni reproduktivni materijal iz organskog heterogenog materijala bez rešenja Ministarstva (član 15. stav 6);

9) ne dobije odobrenje kontrolnog tela za upotrebu biljnog reproduktivnog materijala koji nije proizveden u organskoj proizvodnji pre setve, odnosno sadnje kultura (član 15. stav 11);

10) koristi veštačko razmnožavanje kao što su kloniranje i prenos embriona (član 16. stav 1. tačka 3) podtačka (3));

11) obavlja aktivnosti na lokacijama koje su podložne kontaminaciji proizvodima ili supstancama koje nisu odobrene za upotrebu u organskoj proizvodnji ili kontaminaciji supstancama koje bi ugrozile organsku prirodu proizvoda (član 17. stav 1. tačka 1));

12) ne odvaja organske proizvodne jedinice i proizvodne jedinice koje ne potiču iz organske proizvodnje (član 17. stav 1. tačka 2));

13) ne dostavi Plan održivog upravljanja srazmeran proizvodnoj jedinici za berbu algi i akvakulturu kontrolnom telu (član 17. stav 1. tačka 3));

14) proizvodi prerađenu hranu, odnosno hranu za životinje a ne uspostavlja i ne ažurira primerene postupke koji se baziraju na sistemskom utvrđivanju kritičnih faza prerade (član 18. stav 1. tačka 2));

15) koristi proizvode, supstance, sastojke i tehnike pomoću kojih se ponovno uspostavljaju svojstva koja su izgubljena tokom prerade i/ili skladištenja organske hrane (član 18. stav 2);

16) ne koristi organske sirovine za proizvodnju organskog vina (član 19. stav 1. tačka 1));

17) koristi proizvode i supstance koji nisu odobreni za upotrebu u organskoj proizvodnji vina (član 19. stav 2. tačka 2));

18) koristi supstrate koji nisu organski (član 20. stav 1);

19) prilikom sakupljanja organskih proizvoda, proizvoda iz perioda konverzije i proizvoda koji nisu iz organske proizvodnje nije preduzeo odgovarajuće mere kako bi se sprečila bilo kakva mogućnost njihovog mešanja ili njihova međusobna zamena, kao i mere kako bi se osigurala njihova identifikacija (član 22. stav 1);

20) ne vodi i ne čuva evidencije o danima sakupljanja, satima, području, datumu i vremenu prijema organskih proizvoda, proizvoda iz perioda konverzije i proizvoda koji nisu iz organske proizvodnje (član 22. stav 2);

21) organske proizvode i proizvode iz perioda konverzije ne transportuje sa pratećom dokumentacijom u odgovarajućem pakovanju, kontejnerima ili vozilima koja su zatvorena tako da se sadržaj ne može zameniti bez manipulacije ili oštećenja plombe (član 23. stav 1);

22) ne preduzima mere u slučaju sumnje na neusaglašenost (član 29);

23) ne preduzima mere predostrožnosti kako bi se izbegla prisutnost neodobrenih proizvoda i supstanci u proizvodnji i stavljanju na tržište (član 30);

24) upotrebljava izraze iz člana 33. st. 1. i 2. ovog zakona koji upućuju na organsku proizvodnju, i to:

(1) za označavanje i oglašavanje, reklamni materijal ili komercijalna dokumenta proizvoda (član 33. stav 4),

(2) za označavanje i oglašavanje prerađene hrane na prodajnim opisima proizvoda i na spisku sastojaka (član 34. stav 1. tačka 1) podtač. (1)-(3)),

(3) za označavanje i oglašavanje na spisku sastojaka (član 34. stav 1. tačka 2) podtač. (1)-(2)),

(4) za označavanje i oglašavanje na prodajnim oznakama i spisku sastojaka (član 34. stav 1. tačka 3) podtač. (1)-(4)),

(5) za označavanje i oglašavanje za prerađenu hranu za životinje, prodajnim opisima proizvoda i spisku sastojaka (član 35. stav 4. tač. 1)-3));

25) proizvode iz perioda konverzije označava i oglašava kao organske proizvode (član 33. stav 6);

26) upotrebljava nacionalni znak za organski proizvod za označavanje i oglašavanje proizvoda koji nisu u skladu sa ovim zakonom (član 37. stav 1);

27) ne navodi nacionalni znak za organski proizvod u skladu sa propisom kojim se bliže uređuje izgled, veličina i sadržina znaka za organske proizvode (član 37. stav 5);

28) ne postupi u skladu sa obaveznim navodima iz člana 38. ovog zakona;

29) pre stavljanja proizvoda na tržište kao organskog proizvoda ili kao proizvoda iz perioda konverzije ne prijavi svoje aktivnosti Ministarstvu, radi upisa u Registar organskih subjekata (član 39. stav 1);

30) nakon upisa u Registar Ministarstvu ne prijavi svaku promenu podataka u roku od 30 dana od dana njihovog nastanka (član 39. stav 8);

31) deo svojih aktivnosti koje su poverili podugovoračima, ne prijavi Ministarstvu (član 40. stav 2);

32) ne vodi evidencije o različitim aktivnostima kojima se bave u skladu sa ovim zakonom (član 40. stav 4);

33) stavlja na tržište proizvode kao organske proizvode ili proizvode iz perioda konverzije iz člana 2. ovog zakona, a ne poseduje sertifikat iz člana 41. stav 4. ovog zakona;

34) ne ispunjavaju zahteve iz člana 41. stav 7. ovog zakona;

35) ne ispunjavaju uslove koji se odnose na grupu subjekata iz člana 42. stav 1. ovog zakona;

36) stavlja na tržište kao organski proizvod, proizvod koji nije proizveden u skladu sa propisima EU za organsku proizvodnju odnosno sa propisima zemalja sa kojima EU ima potpisan sporazum o ekvivalentnosti, odnosno trgovinski sporazum (član 58. stav 1);

37) stavlja na tržište kao organski proizvod, proizvod za koji nije izdata potvrda od strane kontrolnog tela da je taj proizvod proizveden u skladu sa ovim zakonom (član 58. stav 4);

38) uveze organski proizvodi koji nije upakovan i zapečaćen na način koji sprečava zamenu njegovog sadržaja (član 58. stav 5);

39) izvozi organske proizvode i/ili proizvode iz perioda konverzije i ne navede u jedinstvenoj carinskoj ispravi odnosno JCI obrascu tražene podatke o proizvodu koji se izvozi (član 59. stav 1);

40) na carinskim dokumentima ne navede da su proizvodi organski (član 59. stav 4).

Za privredni prestup iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu – subjektu, odnosno grupi subjekata novčanom kaznom od 80.000 do 200.000 dinara.

Za radnje iz stava 1. pored novčane kazne može se izreći i zaštitna mera zabrane pravnom licu da se bavi određenom privrednom delatnošću, odnosno zaštitna mera zabrane odgovornom licu da vrši određene dužnosti, u trajanju od šest meseci do sedam godina, računajući od dana pravosnažnosti presude.

Prekršaj preduzetnika

Član 67.

Novčanom kaznom od 200.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj preduzetnik, ako učini radnje iz člana 66. stav 1. tač. 1)-35) i tač. 37)-41) ovog zakona.

Prekršaj fizičkog lica

Član 68.

Novčanom kaznom od 5.000 do 150.000 dinara kazniće se za prekršaj fizičko lice, ako učini radnje iz člana 66. stav 1. tač. 1)-7), tač. 9)-15), tač. 18)-35) i tačke 39) ovog zakona.

IX. USKLAĐENOST SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE

Član 69.

Ovaj zakon usklađen je sa osnovnim načelima Uredbe (EU) 2018/848 Evropskog parlamenta i Saveta od 30. maja 2018. godine, o organskoj proizvodnji i označavanju organskih proizvoda te stavljanju van snage Uredbe Saveta (EZ) broj 834/2007 (Službeni list L 150 14.6.2018, 1).

X. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za usklađivanje pravnog lica, preduzetnika, odnosno fizičkog lica

Član 70.

Kontrolne organizacije koje obavljaju poslove kontrole i sertifikacije u organskoj proizvodnji u skladu sa Zakonom o organskoj proizvodnji („Službeni glasnik RS”, br. 30/10 i 17/19 – dr. zakon) dužne su da svoje poslovanje usklade sa odredbama ovog zakona najkasnije u roku od 18 meseci od dana početka primene ovog zakona.

Pravno lice i preduzetnik koji se bave organskom proizvodnjom dužni su da svoje poslovanje usklade sa odredbama ovog zakona najkasnije u roku od 18 meseci od dana početka primene ovog zakona.

Fizičko lice koje se bavi organskom proizvodnjom, a koja je namenjena stavljanju na tržište dužno je da se uskladi sa odredbama ovog zakona najkasnije u roku od 18 meseci od dana početka primene ovog zakona.

Zalihe proizvoda

Član 71.

Proizvodi proizvedeni, upakovani i označeni u skladu sa Zakonom o organskoj proizvodnji („Službeni glasnik RS”, br. 30/10 i 17/19 – dr. zakon), od dana početka primene ovog zakona mogu da se stavljaju na tržište do isteka zaliha.

Zbirna evidencija

Član 72.

Pravno ili fizičko lice, odnosno preduzetnik koji se vode u Zbirnoj evidenciji u skladu sa Zakonom o organskoj proizvodnji („Službeni glasnik RS”, br. 30/10 i 17/19 – dr. zakon), danom početka primene ovog zakona, postaju upisani u Registar.

Postupci koji nisu okončani**Član 73.**

Postupci koji do dana početka primene ovog zakona nisu okončani, nastaviće se po odredbama Zakona o organskoj proizvodnji („Službeni glasnik RS”, br. 30/10 i 17/19 – dr. zakon).

Primena podzakonskih akata**Član 74.**

Podzakonski propisi za sprovođenje ovog zakona biće doneti u roku od 24 meseca od dana početka primene ovog zakona.

Do donošenja propisa na osnovu ovog zakona primenjivaće se propisi doneti na osnovu Zakona o organskoj proizvodnji („Službeni glasnik RS”, br. 30/10 i 17/19 – dr. zakon), ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Prestanak važenja zakona**Član 75.**

Danom početka primene ovog zakona, prestaje da važi Zakon o organskoj proizvodnji („Službeni glasnik RS”, br. 30/10 i 17/19 – dr. zakon).

Stupanje na snagu**Član 76.**

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, a primenjuje se od 1. juna 2026. godine.